

Ontwikkelopgave Natura 2000

Jaarverslag 2023

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Geschiedenis natuurbeleid in Overijssel	3
Ontwikkelopgave Natura 2000	3
Verbetervoorstellen	4
Samen Werkt Beter	4
Provinciaal natuurbeleid	5
De Resultaten	7
Samenvatting	7
Organisatie	7
Gebiedsprocessen	9
Quick Scan	9
Verkenning	9
Planuitwerking	9
Realisatie (voorbereiding en uitvoering)	10
Ruimtelijke planvorming	11
Beroepsprocedures	11
Voortgang ontwikkelopgave	12
Gronden behouden een agrarische bestemming	12
Gronden krijgen een natuurbestemming: (Herstel)maatregelen bestaande natuur	12 14
Beschikbaarheid gronden	15
Financiën	17
Communicatie	
Overkoepelende communicatiestrategie	20
Doelgroepen	21
Communicatiemiddelen	21
Werkbezoeken	22
Toelichting	24
Gemeente Dinkelland	
Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek	25
Bergvennen en Brecklenkampse Veld	27
Lemselermaten	29
Gemeente Haaksbergen	
Buurserzand en Haaksbergerveen	31
Witte Veen	33
Gemeente Raalte	
Boetelerveld	35
Landschap Overijssel	
Aamsveen	37
Lonnekermeer	39

LTO Noord	
Engbertsdijkvenen	41
Springendal en Dal van de Mosbeek	43
Wierdense Veld	45
Natuur en Milieu Overijssel	
Ijsseluitewaarden	47
Provincie Overijssel	
Landgoederen Oldenzaal	49
Vecht Beneden Regge – deelgebied Arriën Overijssels	51
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	53
Wieden en Weerribben	55
Staatsbosbeheer	
Borkeld	59
Dinkelland: Punthuizen-Stroothuizen	60
Olde Maten & Veerslootslanden	62
Sallandse Heuvelrug	64
Waterschap Vechtstromen	
Dinkeldal	66
Vecht Beneden Regge: Reggedal	68
Meer informatie	70
Colofon	70

Voorwoord

Overijssel is niet alleen een plek om te wonen en te werken. Het is een provincie met een verrassend rijke en afwisselende natuur. Met name de 24 Natura 2000-gebieden staan hiervoor symbool. De unieke flora en fauna verdienen blijvende aandacht en bescherming.

In het coalitieakkoord 'Schouder aan Schouder' van het nieuwe College van Gedeputeerde Staten van Overijssel komt onze trots op de natuur kernachtig naar voren:

“We zijn trots op onze natuur. De natuur heeft een belangrijke eigen waarde én een belangrijke betekenis voor mensen. Uitgangspunten zijn: dat we goed voor onze natuur zorgen, en onze natuur kunnen beleven en benutten. Natuur maakt mensen gezonder en gelukkiger.”

De basis onder de Ontwikkelopgave Natura 2000 is het zorgvuldig zorgen voor en behouden van de bijzondere en kwetsbare natuur in onze provincie. Samen met al onze partners zijn we hier sinds 2013 volop mee bezig. Tijdens mijn bezoeken aan de Natura 2000-gebieden heb ik de inzet en betrokkenheid van alle partijen kunnen ervaren in gesprekken met betrokkenen.

Onze toewijding aan de natuur hebben we stevig verankerd in zorgvuldige gebiedsprocessen. Hierbij kijken we continu naar mogelijkheden voor agrariërs rondom een gebied om hun bedrijfsvoering aan te passen, grond te ruilen en in sommige gevallen zelfs hun bedrijf te verplaatsen. Op deze manier streven we ernaar ook agrariërs een toekomst te bieden, wetende dat dit niet altijd zonder pijnlijke keuzes gaat. Ik begrijp de emoties bij agrariërs en hun gezinnen die geconfronteerd worden met zware en moeilijke beslissingen.

Elk Natura 2000-gebied heeft zijn eigen verhaal en uitdagingen. Als provincie Overijssel hebben we niet alleen de verantwoordelijkheid deze gebieden te beschermen, maar ook om ze te versterken. Dit vraagt geen solo prestatie van de provincie alleen. Het vraagt veel van onze samenwerkingsvaardigheid. In mijn eerste maanden als gedeputeerde heb ik gezien en gemerkt dat de bereidheid om samen te werken groot is.

Terugblikkend op het afgelopen jaar kunnen we constateren dat we veel hebben bereikt voor Natura 2000. In januari 2023 zijn de provinciale inpassingsplannen voor Noordmanen en Springendal & Dal van de Mosbeek vastgesteld door Provinciale Staten. Het nieuwe College stemde in juli in met het Herstel PIP Punthuizen Stroothuizen. Daarnaast ontving Aamsveen in Brussel een LIFE-subsidie van de EU. In drie gebieden zijn we gestart met het traject rond het verlengen en herzien van de beheerplannen: de Borkeld, Lonnekermeer en Landgoederen Oldenzaal. De herziening volgt een zorgvuldig proces met alle betrokkenen in en rondom een gebied.

Naast de plannen en besluiten hebben we ook successen geboekt in de gebieden zelf. Zo zijn de drie bronvijvers in Springendal aangepakt, wat van groot belang is voor de waterhuishouding in het gebied. Bij Vollenhove is het Ettenlandsch kanaal verbreed, een sluis verplaatst en zijn natuurzones langs de oevers ingericht. Een verbindingszone tussen De Wieden en het Vollenhovermeer is aangelegd, met de feestelijke afronding van het project gepland voor begin 2024.

Al met al zijn er weer mooie mijlpalen behaald voor de Ontwikkelopgave Natura 2000. Ik kijk uit naar het komende jaar, waarin we in het landelijk gebied gezamenlijk werken om op te komen voor de belangen van landbouw, natuur en leefbaarheid.

Maurits von Martels

Gedeputeerde Landbouw en Natuur

Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel

Inleiding

Geschiedenis natuurbeleid in Overijssel

In heel Europa wordt geïnvesteerd om plant- en diersoorten en hun leefomgeving te behouden. De Europese Unie heeft hiervoor de Vogel- en Habitatrichtlijnen vastgesteld. Op grond hiervan heeft het Rijk Natura 2000-gebieden aangewezen die bijzondere natuur bevatten. In Nederland zijn circa 160 van die natuurgebieden aangewezen. Daarvan liggen er 24 in Overijssel.

De weg naar Natura 2000 kent een lange voorgeschiedenis. Al in de jaren zeventig ontstond bewustzijn dat een landsgrensoverstijgende aanpak nodig is om vogels te beschermen (de Vogelrichtlijn, 1979). Een kleine 15 jaar later werden ook de leefgebieden van bijzondere soorten vastgelegd die op internationale schaal bijzonder zijn (de Habitatrichtlijn, 1992). Alle lidstaten van de Europese Unie moeten maatregelen nemen om leefgebieden te beschermen. Hierdoor kan biodiversiteit in stand blijven en verbeteren.

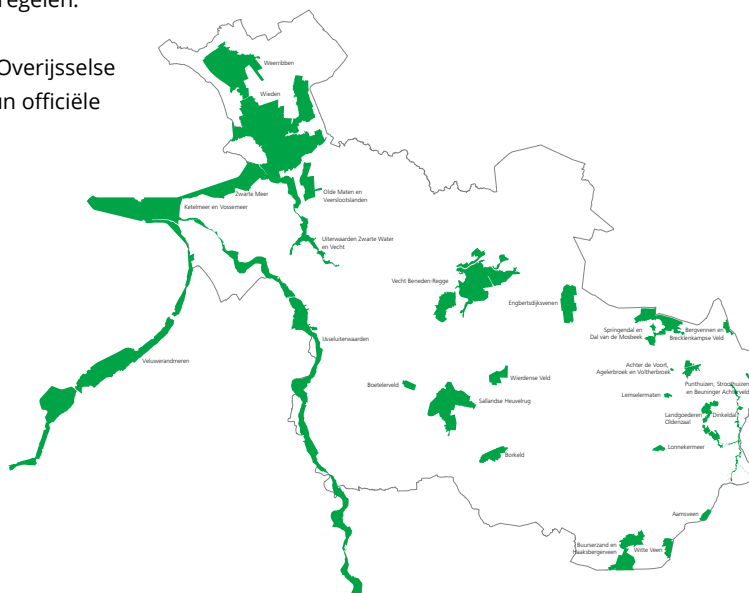
In het dichtbevolkte Nederland kwam al snel het besef dat een belangrijke oplossing ligt in het verbinden van natuurgebieden. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur) is bedoeld als ruggengraat van de Nederlandse natuur; een verbinding van bijzondere gebieden met veel natuurwaarden. Hiermee voorkomen we het uitsterven van planten en dieren. Daarbij proberen we zo goed mogelijk de natuurdoelen te combineren met het versterken van de landbouw, regionale economie en duurzaam waterbeheer.

Na de eeuwwisseling ontstond steeds meer aandacht voor de impact van stikstof op de natuur. In Natura 2000-gebieden is er een overschot aan stikstof. Dit is schadelijk voor de natuur. Daarom nam het Rijk in 2015 samen met de provincies het initiatief om deze stikstofproblemen aan te pakken. In het Programma Aanpak Stikstof (PAS) werkten overheden en maatschappelijke partners samen om de stikstofuitstoot te verminderen. Ondanks dat het PAS na een rechterlijke uitspraak in 2019 is vervallen, blijft de noodzaak bestaan de natuurherstelmaatregelen uit te voeren. De wettelijke bescherming van de gebieden geldt immers onverkort. Daarom is besloten om de uitvoering van deze herstelmaatregelen voort te zetten.

Ontwikkelopgave Natura 2000

Voor het realiseren van de natuurherstelmaatregelen is de provincie eindverantwoordelijk. De Ontwikkelopgave, zoals die voortvloeit uit de beheerplannen Natura 2000, is opgenomen op de NNN-kaart in de Omgevingsvisie (PS besluit 3 juli 2013). De gebieden met maatregelen buiten de bestaande natuurgebieden zijn met een gele kleur op de NNN-kaart opgenomen. Dit noemen we de externe maatregelen. Het betreft ongeveer 4.200 hectare, verspreid over de Natura 2000-gebieden. Daarnaast moeten ook tal van (herstel)maatregelen worden uitgevoerd binnen de bestaande natuur, de zogenoemde interne maatregelen.

Op de kaart hiernaast zijn de Overijsselse Natura 2000-gebieden met hun officiële begrenzing weergegeven.

Wij zetten de benodigde middelen en instrumenten in om onze opgave te realiseren. Deze instrumenten zijn voornamelijk vrijwillig, maar wanneer er geen overeenstemming kan worden bereikt, zullen ook dwingende instrumenten (gedoogplicht of onteigening) worden ingezet. Wij hanteren daarbij de vergoedingssystematiek van de Onteigeningswet of de regeling Nadeelcompensatie Natura 2000. De mate van impact van een maatregel bepaalt welke systematiek wordt gehanteerd waarbij altijd het uitgangspunt is dat een eigenaar, binnen de kaders van staatssteun, goed wordt gecompenseerd.

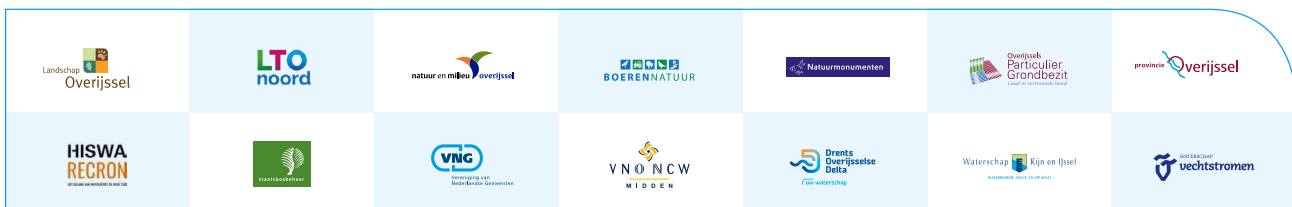
Verbetervoorstellen

Naast het maatregelenpakket om de Natura 2000-doelen te realiseren, is bij de begrenzing van het NNN ook circa 500 hectare begrensd voor zogenaamde verbetervoorstellen (nieuwe natuur). Door realisatie van deze verbetervoorstellen wordt het NNN afgerond. De uitvoering van de verbetervoorstellen is vrijwillig en afhankelijk van de partners die ze hebben aangedragen. De financiering van de provincie is aanvullend op de financiële inzet van de Samen Werkt Beter-partners.

Samen Werkt Beter

In 2013 is het akkoord Samen Werkt Beter gesloten. Veertien Overijsselse organisaties zetten zich in om een balans te vinden op het terrein van economie en ecologie. Dit bestuurlijke platform is van groot belang voor de realisering van de Ontwikkelopgave Natura 2000. In de aanpak in elk gebied zijn de betreffende partners van Samen Werkt Beter vertegenwoordigd en voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk.

De partners van Samen Werkt Beter willen ondernemers, bewoners en belanghebbenden in gebieden uitdagen, de ruimte geven en faciliteren om de opgaven voor economie en ecologie voortvarend op te pakken en doorbraken te realiseren. Iedere organisatie draagt hieraan bij vanuit haar eigen rol en verantwoordelijkheid en allen brengen hun eigen deskundigheid in.

Provinciaal natuurbeleid

Provincies zijn sinds 2013 verantwoordelijk voor het natuurbeleid. Sinds de decentralisatie geven we prioriteit aan het op orde brengen van de basis van ons natuurbeleid. Deze basis bestaat uit de uitvoering van onze wettelijke taken en de afspraken die wij met het Rijk maakten in het Natuurpact. We hebben het Natuurnetwerk in Overijssel begrensd en hebben beheerplannen vastgesteld voor Natura 2000-gebieden. Provinciale Staten stelden de middelen beschikbaar die nodig zijn om het nog te ontwikkelen deel van het Natuurnetwerk te realiseren, de gebiedsmaatregelen uit te voeren en het natuurnetwerk te beheren. Met de realisatie van het Natuurnetwerk en het programma Ontwikkelopgave zorgen we ervoor dat we onze natuurdoelen realiseren en ruimte creëren voor economische ontwikkeling. Daarnaast geven we met onze partners invulling aan het agrarisch natuurbeheer en de uitvoering van onze wettelijke taken, zoals het verlenen van ontheffingen voor faunabeheer.

Dankzij al deze inspanningen staat de basis van ons natuurbeleid nu stevig. Deze basis is opgenomen in onze Omgevingsvisie, die sinds 2016 eveneens de status heeft van provinciale natuurvisie. Er gebeurt op dit moment echter zoveel in Overijssel, dat wordt gewerkt aan een nieuwe Omgevingsvisie. Op basis van het Fundament, waarin samenhangende beleidskeuzes zijn opgenomen, worden de verschillende opgaven nader uitgewerkt.

Parallel daaraan wordt gewerkt aan een Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Het Rijk geeft in het Nationaal Programma Landelijk Gebied aan welke opgaven en maatregelen gelden op het gebied van natuur, stikstof, landbouw, water, bodem en klimaat. Wij moeten deze doelen concreet vorm gaan geven. Aan de opgaven van het PPLG hebben wij in Overijssel drie doelen toegevoegd, waaraan we onze aanpak zullen blijven toetsen: als eerste het versterken van de natuur. We moeten in Nederland stikstof en broeikasgassen verminderen en water- en bodemkwaliteit- en kwantiteit en biodiversiteit verbeteren. Hiervoor zijn ook de afspraken met het Rijk in het kader van het Programma Natuur van groot belang. Er is extra geld om aanvullende maatregelen te nemen voor de versterking van de kwaliteit van de stikstofgevoelige natuur. Ten tweede gaat het om het behouden (en liefst verbeteren) van de leefbaarheid en de economische kwaliteit van ons platteland en tenslotte het bieden van een perspectief voor een toekomstgerichte agrarische sector. Het ontwerp PPLG is medio 2023 ingediend bij het Rijk.

De Resultaten

Op programmaniveau zijn in 2023 resultaten geleverd ten aanzien van:

- Organisatie
- Gebiedsprocessen
- Beschikbaarheid gronden
- Financiën
- Communicatie

Samenvatting

De lijn van voorgaande jaren is doorgezet, de voortgang eind 2023 is als volgt;

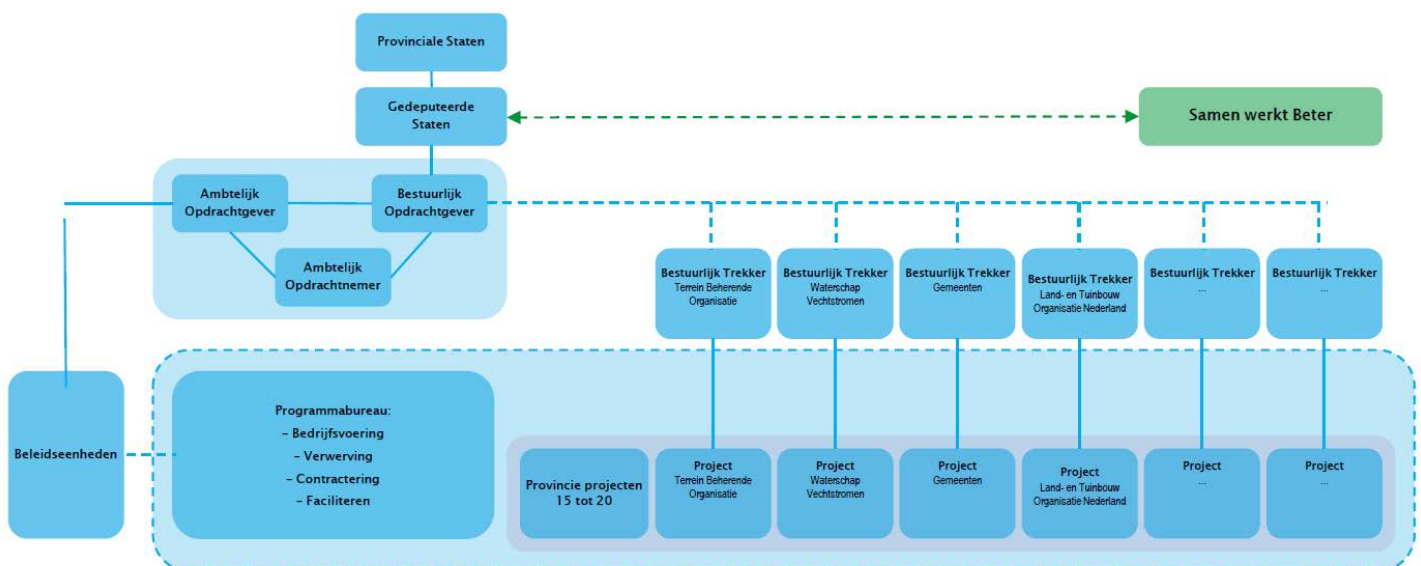
- In 16 gebieden is een ontwerp en/of definitief ruimtelijk plan vastgesteld (begroot 19). Daarentegen zijn er wel in 5 (deel)gebieden een (ontwerp)bestemmingsplan vastgesteld.
- Voor de externe maatregelen hebben we de feitelijke uitvoering afgerond in 10 (deel)gebieden (begroot 10) en loopt de fysieke uitvoering in 6 gebieden (begroot 7).
- Voor de interne maatregelen loopt in 22 gebieden de uitvoering (begroot 20). Verder zijn voor de interne maatregelen de inrichting- en beheermaatregelen afgerond in 17 gebieden (begroot 15).

Per eind 2023 is er een overeenkomst afgesloten met ca. 435 van de 770 eigenaren die door de Ontwikkelopgave worden geraakt (2022: ca 430). In 2023 is er € 48,3 miljoen besteed in het programma Ontwikkelopgave Natura 2000 inclusief de verbetervoorstellen (2022: € 39,8 miljoen).

Organisatie

Voor de realisatie van de Ontwikkelopgave Natura 2000 is een programma opgesteld.

Aan dit programma wordt gewerkt door medewerkers van de provincie Overijssel en de partnerorganisaties. De gedeputeerde voor Landbouw en Natuur is bestuurlijk opdrachtgever (BOG), het hoofd eenheid Natuur en Milieu is ambtelijk opdrachtgever (AOG). De besluitvorming die nodig is voor de uitvoering van de Ontwikkelopgave Natura 2000 vindt plaats door Gedeputeerde Staten. Provinciale Staten hebben de kaders voor de uitvoering vastgesteld (PS/2013/412 en PS/2014/62), bewaken de voortgang op hoofdlijnen en zijn toezichthouder. De ambtelijk opdrachtnemer (AON) is de programmamanager en vanuit die functie verantwoordelijk voor de verschillende gebiedsprocessen die worden doorlopen.

Eventuele kansen en knelpunten worden besproken in Samen Werkt Beter. Samen Werkt Beter vormt een afstemmingsoverleg en klankbord voor Gedeputeerde Staten bij de uitvoering van de opgave. De Provincie Overijssel opereert als één van de partners binnen Samen Werkt Beter. Met de komst van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) wordt gekeken naar een platform waar ook andere opgaven in het landelijk gebied kunnen worden besproken.

Binnen de provincie Overijssel is er een team Natuur en Milieu Projecten Uitvoering waarin medewerkers direct werkzaam zijn voor het programma Ontwikkelopgave Natura 2000. Daarnaast zijn deskundigen van andere beleidseenheden eveneens betrokken bij de gebiedsprocessen. Ook de Samen Werkt Beter-partners hebben mensen ingezet op het programma. Ze leveren capaciteit en (gebieds)kennis voor de nadere uitwerking en voorbereiding van de maatregelen in de gebieden waar zij betrokken zijn.

Bestuurlijk trekkers

Organisatie	Bestuurder	Gebied	Fase*
Gemeente Dinkelland	Benno Brand	AVAV	Realisatie (voorbereiding)
		Bergvennen en Brecklenkampse Veld	Realisatie (voorbereiding en uitvoering)
		Lemselermaten	Realisatie (voorbereiding)
Gemeente Haaksbergen	Jan Herman Scholten	Buurserzand-Haaksbergerveen	Realisatie (uitvoering en voorbereiding) Planuitwerking
		Witte Veen	Realisatie (uitvoering)
Gemeente Raalte	Ben Nijboer	Boetelerveld	Beheer
Landschap Overijssel	Hans Pohlmann	Herstelmaatregelen bestaande natuur	Planuitwerking en realisatie
		Aamsveen	Planuitwerking
		Lonnekermeer	Beheer
LTO Noord	Karst Spijkervet	Engbertsdijkvenen	Planuitwerking
		Springendal & Dal van de Mosbeek	Realisatie (voorbereiding)
		Wierdense Veld	Planuitwerking
Natuurmonumenten	Marjet Korf	Herstelmaatregelen bestaande natuur	Planuitwerking en realisatie
Natuur en Milieu Overijssel	Matthijs Nijboer/ Andrea Kuiper Vos	Ijsseluiterwaarden	Planuitwerking (voorbereiding)
Provincie Overijssel	Maurits von Martels	Landgoederen Oldenzaal	Realisatie (uitvoering)
		Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	Beheer
		Wieden Weerribben	Planvorming en realisatie (voorbereiding en uitvoering)
		Vecht- en Beneden Reggegebied: Arriën	Planvorming
		Vecht- en Beneden-Reggegebied: Bennoorden de Vecht	Beheer
Staatsbosbeheer	Susan Bonekamp	Borkeld	Beheer
		Punthuizen-Stroothuizen	Realisatie (voorbereiding en uitvoering)
		Olde Maten & Veerslootlanden	Beheer
		Sallandse Heuvelrug	Beheer
		Herstelmaatregelen bestaande natuur	Planuitwerking en realisatie
Waterschap Vechtstromen	Wilbert Siebring	Dinkeldal	Beheer (Zuid) en Planuitwerking (Noord)
			Realisatie (voorbereiding) en Planuitwerking
	Gerald Aveskamp	Reggedal	
Rijkswaterstaat is bevoegd gezag		Ketelmeer & Vossemeer	
		Zwarte Meer	
		Veluwerandmeren	

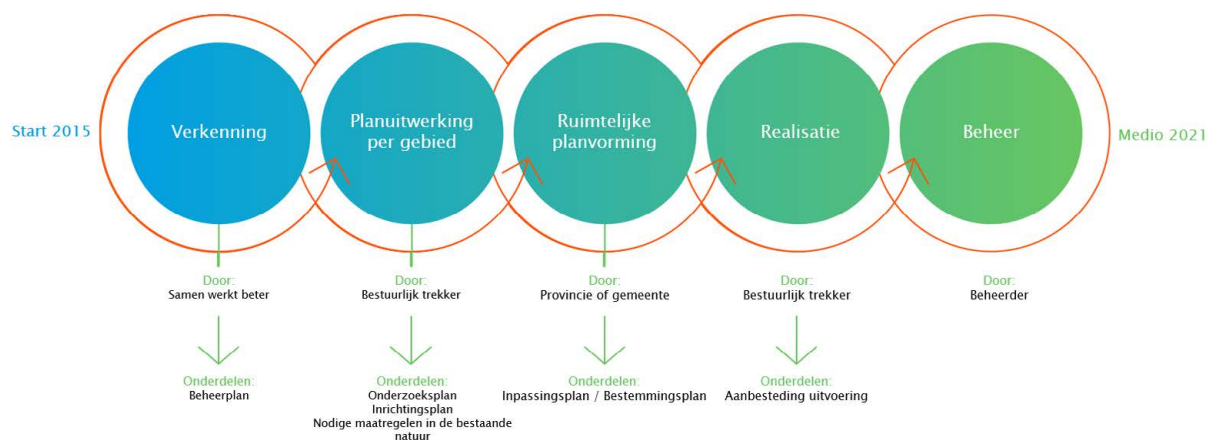
* voor de gebiedsprocessen geldt dat het moment van overgang naar de realisatiefase gekoppeld is aan het GS-besluit over de planuitwerking.

Gebiedsprocessen

Zoals opgenomen in het Akkoord 'Samen Werkt Beter', hebben de partners binnen Samen Werkt Beter in 2014 afspraken gemaakt over een gebiedsgerichte uitwerking van de Ontwikkelopgave Natura 2000.

In de gebiedsprocessen worden de volgende fasen onderscheiden:

- Quick Scan
- Verkenning
- (Plan)uitwerking (voorbereiding ruimtelijke plannen, voorafgaand aan de realisatiefase)
- Realisatie (inclusief alle wettelijke procedures, vergunningen en dergelijke)
- Beheer

Quick Scan

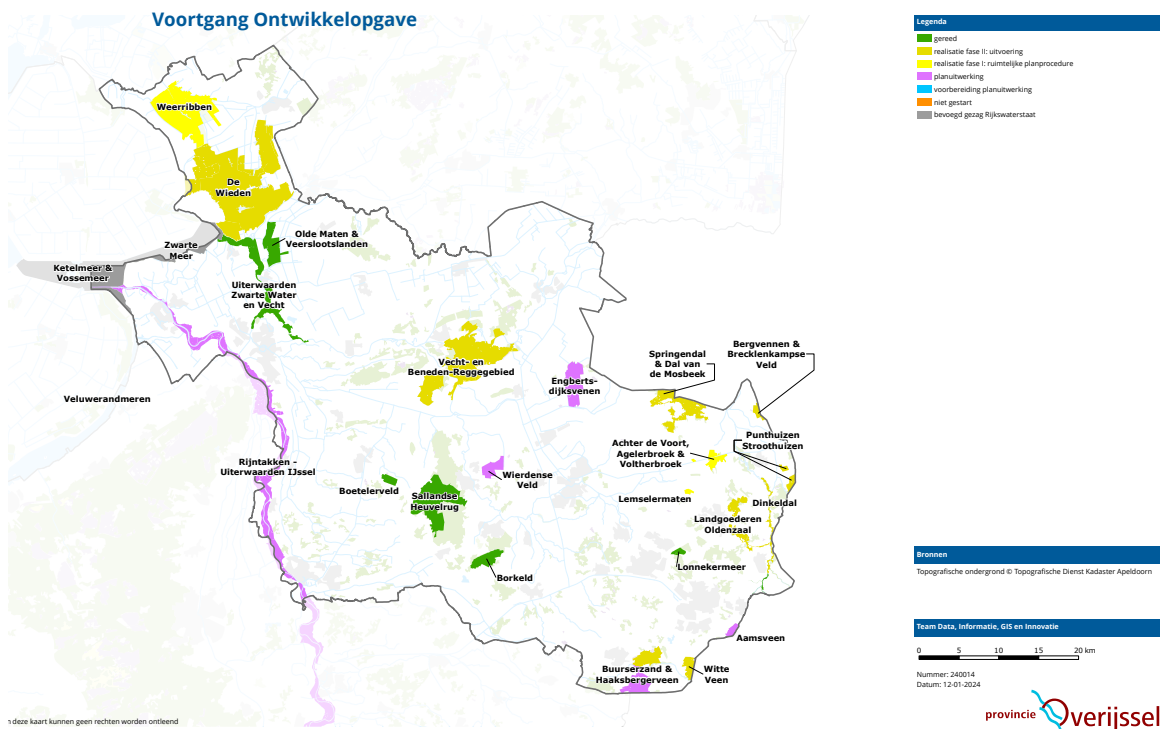
De Quick Scan is eind 2013 uitgevoerd in opdracht van Samen Werkt Beter en heeft geleid tot een programmeringsvolgorde voor de verkenningen van de gebieden. Alle quick scans zijn afgerond.

Verkenning

De verkenningen vonden plaats onder verantwoordelijkheid van de onafhankelijke voorzitter van Samen Werkt Beter. In 2014-2016 zijn bijna alle verkenningen vastgesteld. De verkenning van het Wierdense Veld is in 2017 als laatste afgerond.

Planuitwerking

De planuitwerkingsfase volgt op de verkenning. De provincie is zelf verantwoordelijk voor een aantal gebieden en heeft voor veel gebieden een partner van Samen Werkt Beter gevraagd de verantwoordelijkheid voor deze fase op zich te nemen. Uitgangspunt voor de planuitwerking per gebied zijn beheerplannen van het betreffende Natura 2000-gebied.

Realisatie (voorbereiding en uitvoering)

Externe maatregelen

In de realisatiefase worden de benodigde procedures doorlopen en wordt het plan volgens het vastgestelde inrichtingsplan uitgevoerd. In 2023 hebben er uitvoeringswerkzaamheden plaatsgevonden in Landgoederen Oldenzaal, De Wieden, Punthuizen Stroothuizen, Springendal en Dal van de Mosbeek, Weerribben - Noordmanen en Regge - Eerderhooilanden.

In 2023 zijn de werkzaamheden (grotendeels) afgerond in Buurserzand, Witte Veen en Landgoederen Oldenzaal.

De uitvoering in enkele andere gebieden is al (nagenoeg) afgerond: Olde Maten en Veerslootlanden, Sallandse Heuvelrug Oost (Zunasche Heide), Lonnekermeer, Vecht (Karshoek/Stegeren en Rheezermaten). Uiterwaarden Zwarte Water Vecht, Dinkeldal Zuid, Boetelerveld en Regge - Archemermaten.

Interne maatregelen

In 2023 zijn ook binnen de Natura 2000-gebieden veel maatregelen uitgevoerd in onder andere:

- Bergvennen en Brecklenkampse Veld,
- Haaksbergerveen
- Uiterwaarden Zwarte Water
- Aamsveen
- Springendal (Manderheide)
- Vecht-Regge (Lemelerberg, Eerde)
- Wierdense Veld
- Sallandse Heuvelrug
- Buurserzand
- Landgoederen Oldenzaal
- Witte Veen
- Rijntakken - Vreugderijkerwaard
- Wieden
- Punthuizen Stroothuizen en Beuning Achterveld
- Weerribben
- Achter de Voort

Beheer en monitoring

Na het uitvoeren van de nodige maatregelen is het van belang om de bereikte kwaliteiten en de behaalde resultaten blijvend te borgen. Er worden afspraken gemaakt over het beheer of het eindgebruik, de (financiële) exploitatie en de monitoring van de natuur in de gebieden.

Ruimtelijke planvorming

Als de maatregelen gevolgen hebben voor de bestemming van gronden en/of het gebruik ervan, dan wordt de bestemming of het gebruik gewijzigd en in een ruimtelijk plan vastgelegd. Dit kan in de vorm van een gemeentelijk bestemmingsplan of een Provinciaal Inpassingsplan (PIP). Percelen waar geen maatregelen getroffen worden of waar na uitvoering van de maatregelen de functie landbouw gehandhaafd kan blijven worden uit het NNN gehaald.

In 2023 heeft besluitvorming plaatsgevonden met betrekking tot de volgende ruimtelijke plannen:

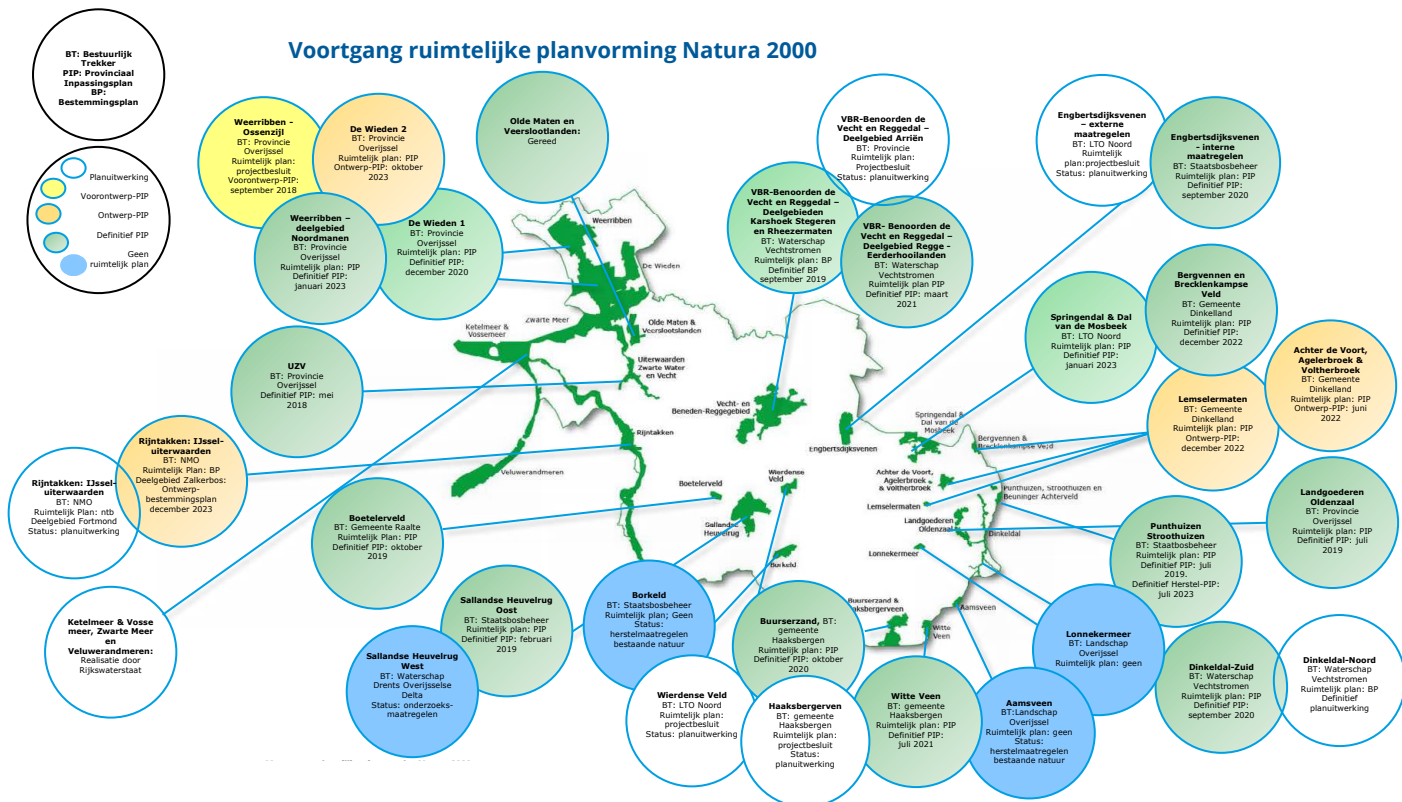
25 januari	PS stellen het PIP Springendal en Dal van de Mosbeek vast
25 januari	PS stellen het PIP Weerribben – Noordmanen vast
12 juli	PS stellen het Herstel-PIP Punthuizen Stroothuizen en Beuninger Achterveld vast
17 oktober	GS stellen het O-PIP De Wieden fase 2 vast
27 november	B&W gemeente Kampen stellen het Ontwerpwijzigingsplan 'Buitengebied 2014, 12e wijziging Zalkerbos' vast.

Beroepsprocedures

Op dit moment zijn er 15 PIP's vastgesteld door Provinciale Staten voor de Natura 2000 opgave. Tegen 12 PIP's zijn beroepen ingediend. Inmiddels heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State voor 7 PIP's een uitspraak gedaan (Landgoederen Oldenzaal en Punthuizen, Stroothuizen en Beuninger Achterveld, Dinkeldal Zuid, Regge – Eerderhooilanden, Wieden fase 1, Engbertsdijkvenen – interne maatregelen, Buurserzand) en een tussenuitspraak voor het PIP Witte Veen. Hieronder is een overzicht opgenomen van de status van de beroepsprocedures. De stand van zaken is als volgt:

Nummer	Naam PIP	Status	Opmerkingen
1	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	Onherroepelijk	Geen beroepen ingediend
2	Sallandse Heuvelrug	Onherroepelijk	Eén beroep ingediend, dat is niet ontvankelijk verklaard en daarmee niet behandeld
3	Landgoederen Oldenzaal	Deels onherroepelijk	Een deel is door de uitspraak van de Raad van State vernietigd. Hiervoor wordt een nieuw projectbesluit voorbereid
4	Punthuizen Stroothuizen en Beuningen Achterveld	Deels onherroepelijk	Een deel is door de uitspraak van de Raad van State vernietigd. Hiervoor wordt een nieuw PIP voorbereid
5	Boetelerveld	Onherroepelijk	Geen beroepen ingediend
6	Dinkeldal Zuid	Onherroepelijk	Twee beroepen zijn ongegrond verklaard, één beroep heeft geleid tot aanvullend onderzoek en een nieuw PS besluit (PIP is niet gewijzigd)
7	Engbertsdijkvenen – interne maatregelen	Vernietigd	Het PIP en de ontgrondingsvergunning zijn vernietigd. De Raad van State heeft geoordeeld dat een passende beoordeling en een m.e.r. gemaakt hadden moeten worden. Hiervoor wordt een nieuw projectbesluit voorbereid
8	Buurserzand-Horsterveen	In werking	Meerdere beroepen ingediend, procedure loopt. Hiervoor wordt een nieuw projectbesluit opgesteld
9	Regge-Eerderhooilanden	Onherroepelijk	Meerdere beroepen ingediend
10	Wieden Fase 1	Onherroepelijk	Meerdere beroepen ingediend
11	Witte Veen	In werking	Tussenuitspraak gedaan op 25 juli 2022. Er komt voorlopig geen uitspraak. De Raad van State heeft de provincie gevraagd de effecten van een aantal maatregelen opnieuw te beoordelen.
12	Bergvenen en Brecklenkampse Veld	In werking	Meerdere beroepen ingediend
13	Springendal en Dal van de Mosbeek	In werking	Meerdere beroepen ingediend
14	Weerribben – Noordmanen	In werking	Meerdere beroepen ingediend
15	Herstel PIP Punthuizen Stroothuizen en Beuningen Achterveld	In werking	Eén beroep ingediend.

Voortgang ruimtelijke planvorming Natura 2000

Gronden behouden een agrarische bestemming:

Als er geen maatregelen voorzien zijn op de agrarische gronden, dan houden deze gronden de agrarische bestemming. Deze gronden worden niet in het PIP opgenomen. Als op agrarische gronden maatregelen voorzien zijn, maar deze gronden nog wel agrarisch te gebruiken zijn, eventueel met beperkingen, dan behouden ze de agrarische bestemming. Dit wordt dan een agrarische bestemming met natuurwaarden.

Gronden krijgen een natuurbestemming:

- Als de gronden ingericht moeten worden ten behoeve van een specifieke natuursoort (dus uitbreiding van habitatype) krijgen de gronden een natuurbestemming. Bijvoorbeeld de Kievitsbloemhooilanden bij UZV, stroomdalgrasland bij Dinkeldal, etc. Voor deze gronden is het overduidelijk dat ze als natuur gebruikt zullen worden.
- Als op de gronden een geheel bemestingsverbod komt te liggen (eventueel na uitmijnen), krijgen deze gronden een natuurbestemming. Een geheel bemestingsverbod wordt alleen op de gronden gelegd als dit nodig is om de Natura 2000 doelen te halen. Dit wordt vastgelegd in het inrichtingsplan.
- Als de gronden niet meer normaal agrarisch gebruikt kunnen worden vanwege een combinatie van maatregelen, krijgen deze gronden een natuurbestemming. Dit is een grijs gebied. De afweging wanneer de gronden niet meer normaal agrarisch gebruikt kunnen worden, ligt bij het project samen met de grondeigenaren.
- Als de grondeigenaar aangeeft een natuurbestemming te willen, dan krijgen de gronden een natuurbestemming. Deze mogelijkheid geldt alleen zolang de PIP procedure loopt. Nadat het PIP is vastgesteld door GS, voorafgaand aan vaststelling door PS, is deze optie niet meer mogelijk.

Hieronder is dit schematisch weergegeven:

Tijdens de planuitwerking heeft afstemming plaatsgevonden over de bestemming en functie van gronden met de betrokken gebiedspartners én de grondeigenaren en -gebruikers. In iedere fase van het ruimtelijk plan vindt een periode van terinzagelegging plaats. In deze periode zijn het (voor)ontwerp-PIP inclusief bijlagen of (ontwerp)- besluiten vergunningen beschikbaar en kan een inspraakreactie of zienswijze worden ingediend.

(Herstel)maatregelen bestaande natuur

De (herstel)maatregelen bestaande natuur worden uitgevoerd in 22 Natura 2000-gebieden. Al deze maatregelen hebben als doel om de natuurgebieden beter tegen achteruitgang te beschermen. Door onder andere plaggen, maaien, kappen, herinrichting van beken, graven van petgaten of het verhogen van het waterpeil, worden omstandigheden voor planten en dieren verbeterd. Het betreft meer dan 300 maatregelen en deze worden conform de beheerplannen uitgevoerd.

De maatregelen worden voor het merendeel uitgevoerd door de terreinbeherende organisaties Staatsbosbeheer, Landschap Overijssel en Natuurmonumenten. Een aantal maatregelen moeten worden uitgevoerd op gronden van particulieren.

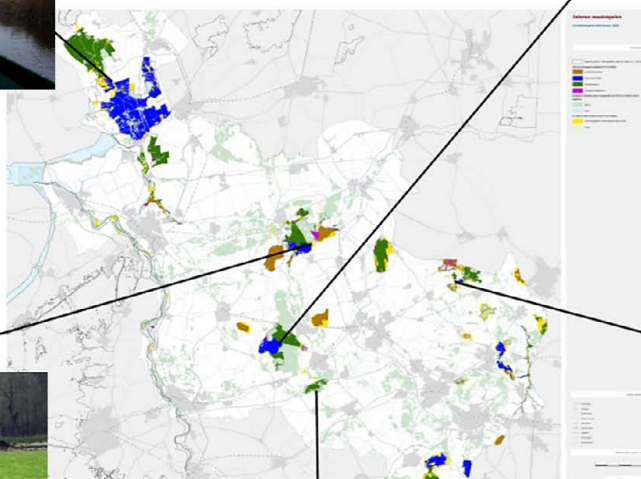
Voor veel gebieden zijn de inrichtingsmaatregelen (voor de eerste beheerplanperiode) klaar. Gebieden waar de inrichting klaar is, komen in een nieuwe fase. Vaak is in aansluiting op de uitgevoerde inrichting overgangsbeheer nodig. Als er bijvoorbeeld bomen zijn gekapt moet hier een aantal jaren extra beheer op gezet worden om te voorkomen dat het weer dicht groeit. Na 3 jaar wordt beoordeeld of kan worden overgestapt op regulier beheer. Naast overgangsbeheer lopen er in diverse gebieden aanvullende beheermaatregelen. Dit is met name nodig omdat het reguliere beheer onvoldoende is vanwege de hoge stikstofdruk.

Inrichting: graven petgaten

Inrichting: kappen bos voor ontwikkeling heide

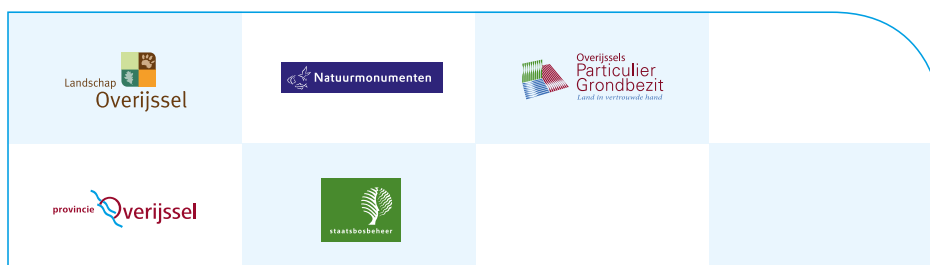
Inrichting: verondiepen en dempen sloten

Aanvullend beheer: begrazing

Aanvullend beheer: extra plaggen

Beschikbaarheid gronden

Het tijdig beschikbaar krijgen van grond is cruciaal voor het realiseren van de natuurherstelmaatregelen.

De provincie Overijssel werkt via het team PD-Grondzaken voor alle gebieden aan het beschikbaar krijgen van gronden, zodat de inrichtingsmaatregelen voor het natuurherstel uitgevoerd kunnen worden. Voor het beschikbaar krijgen worden aan betrokken grondeigenaren schadevergoedingen aangeboden, waarmee zij op een rechtmatige wijze volledig worden gecompenseerd. Dit betekent dat zij voor wat betreft de waarde van hun bezittingen en het inkomen (gebruikswaarde van de grond) er niet op achteruit gaan.

De hoogte van de schadevergoeding wordt afhankelijk van de impact van de natuurherstelmaatregelen bepaald op basis van de Beleidsregel nadeelcompensatie van de provincie Overijssel of de Onteigeningswet (vanaf 1 januari 2024 ondergebracht in de Omgevingswet).

De mate waarin met deze grondeigenaren vrijwillig tot overeenstemming kan worden gekomen, wordt beïnvloed door de landelijke ontwikkelingen rondom stikstof en breder het proces om tot een NPLG / PPLG te komen. Daarnaast is Grondzaken afhankelijk van de besluitvorming over PIP's en inrichtingsplannen. Inmiddels zijn deze bij veel gebieden vastgesteld door PS, maar nog niet overal. In gebieden waar dat nog niet het geval is, probeert Grondzaken al wel overeenstemming met eigenaren te bereiken.

Grondzaken heeft geen actieve rol in het benaderen van particuliere eigenaren met grond binnen de interne maatregelen. Een uitzondering hierop vormt de ontpachting van gronden die in eigendom zijn van Terreinbeherende Organisaties (TBO's) en die al voor 1993 in landbouwpacht waren uitgegeven.

Terugblik 2023

Per 1 november 2023 is met 435 eigenaren, van de in totaal ruim 700 eigenaren die betrokken zijn bij de Ontwikkelopgave, overeenstemming bereikt over de schadeloosstelling.

Veel grondeigenaren geven aan dat zij bereid zijn om hun gronden beschikbaar te stellen voor de te treffen inrichtingsmaatregelen, op voorwaarde dat zij vervangende grond krijgen ter compensatie van productieverlies. Hoewel het compenseren met vervangende grond geen primair doel is, kan het wel de sleutel zijn voor het bereiken van overeenstemming. In totaal is er in de afgelopen jaren een oppervlakte van ruim 1.100 hectare vervangende grond aangekocht. Het gaat hierbij om grond waarvan vooraf beoordeeld is dat deze goed inzetbaar is ter compensatie voor eigenaren met grond binnen de begrenzing. Hiervan is tot op heden een oppervlakte van 536 hectare als vervangende grond weer verkocht.

We spannen ons maximaal in om met grondeigenaren tot minnelijke overeenstemming te komen. Bij het uitblijven van overeenstemming kan in de uiterste situatie een dwingend instrument worden ingezet. Bij percelen waarbij via het PIP de functie is gewijzigd naar natuur en waarbij het beheer gericht is op deze natuurfunctie, kan onteigening als uiterste middel worden ingezet. Artikel 2.6 van de Wet natuurbescherming (per 1 januari 2024 artikel 10.10b. Omgevingswet) biedt aan GS de mogelijkheid tot het opleggen van de gedoogplicht voor het kunnen uitvoeren van inrichtingsmaatregelen op landbouwpercelen.

In 2023 is het niet nodig gebleken om gebruik te maken van het dwingend instrumentarium.

Vooruitblik 2024

Ook in 2024 zal worden getracht om met zoveel mogelijk grondeigenaren op vrijwillige basis (minnelijk) tot overeenstemming te komen. Voor de gebieden Punthuizen-Stroothuizen, Buurserzand, Bergvennen, Landgoederen Oldenzaal en Lonnekermeer resteert nog een kleine grondopgave. Voor de andere gebieden is de opgave groter.

Financiën

De financiële dekking voor de Ontwikkelopgave Natura2000 verloopt via de Uitvoeringsreserve Natuur Netwerk Nederland (U-NNN). In april 2014 is in het Statenvoorstel Uitvoeringsreserve EHS (PS/2014/62) de raming vastgesteld voor het beleid dat via de U-NNN wordt uitgevoerd. Dat betreft:

- de Ontwikkelopgave Natura 2000
- de verbetervoorstellen NNN
- het (eind)beheer natuur (tot en met 2021, daarna vanuit algemene middelen)
- een aantal reguliere posten (uitvoeringskosten en bestuurlijk/juridische verplichtingen)

Aanvullend op de U-NNN heeft de provincie middelen ontvangen via Specifieke Uitkeringen (SPUK's) die worden ingezet binnen de ontwikkelopgave.

Jaarlijks wordt een actualisatie opgesteld van de financiële prognose van de U-NNN. De U-NNN wordt gebruikt om bijvoorbeeld grond aan te kopen, natuurgebieden te herstellen en/of te ontwikkelen en om beheersmaatregelen uit te voeren die bijdragen aan de doelstellingen van de Ontwikkelopgave Natura 2000. Provinciale Staten zijn op verschillende momenten geïnformeerd over de prognose voor de U-NNN, het laatst bij de Begroting 2024.

Financiële realisatie Ontwikkelopgave Natura 2000 (in € miljoen)

Financiële realisatie Ontwikkelopgave Natura 2000 (in € miljoen)				
	Raming Actualisatie 2023	Realisatie Cumulatief 2014 / 2023	Begroting 2023	Realisatie 2023
Projecten Ontwikkelopgave	664,8	300,5	57,6	48,5
Proceskosten	17,3	12,7	2,3	1,4
Kosten inrichting	390,3	163,9	29,4	24,2
Kosten verwerving**	257,1	123,9	26,0	22,9
Projecten Verbetervoorstellen	25,5	16,9	0,5	-0,2
Indexatie	39,3	0,0	0,0	0,0
Totaal	729,6	317,4	58,1	48,3
Risicovoorziening	24,2	0,0	0,0	0,0
Totaal inclusief risico's	753,8	317,4	58,1	48,3
Waarvan POP en LIFE 2023	-	-	-	1,5
Totaal ten laste van de reserve	600,7	270,8	27,8	17,2

* na 2e monitor 2023

** saldo uitgaven en inkomsten (incl. zelfrealisatie, afwaardering en schadeloosstelling)

In 2023 is binnen de Ontwikkelopgave netto € 9,8 miljoen minder uitgegeven dan begroot. De totale bestedingen komen uit op circa € 48,3 miljoen. De belangrijkste oorzaken voor de lagere bestedingen zijn:

- De planvorming neemt meer tijd, waardoor de kosten van de verwerving lager zijn. Het betreft met name afwaardering van gronden die een natuurbestemming krijgen en schadeloosstelling van eigenaren.
- De kosten van de inrichtingsmaatregelen (planvorming en uitvoering) zijn lager door een vertraging in de uitvoering onder andere als gevolg van een aantal uitspraken van de Raad van State. Bij o.a. Landgoederen Oldenzaal, Punthuizen-Stroothuizen en Engbertsdijkvenen is de uitvoering daardoor achtergebleven bij de planning.
- Een hogere bijdrage derden van middelen uit de SPUK 2e fase ZON (Zoetwatervoorziening Oost-Nederland), POP en LIFE waardoor de netto-bestedingen via de Uitvoeringsreserve lager worden.

De kosten van de ophoging van de formatieruimte voor de programma-organisatie Ontwikkelopgave Natura 2000 (maximaal 15 fte overeenkomstig het Statenvoorstel PS/2015/687) zijn niet opgenomen in bovenstaand overzicht. Voor de gehele uitvoeringsperiode is daarvoor € 15 miljoen geraamd. In 2023 is hiervoor € 1,9 miljoen besteed (begroot € 1,8 miljoen). De totale besteding tot en met 2023 bedraagt € 7,9 miljoen. Deze kosten worden eveneens gedekt uit de Uitvoeringsreserve Natuurnetwerk Nederland.

In de Actualisatie 2023 hebben wij € 153,1 miljoen aan kosten meegenomen die wij onder het landelijke Programma Natuur (€ 145,9 miljoen) en het Veenweide-programma (€ 7,2 miljoen) kunnen brengen. Voor een deel van deze kosten hebben wij in 2021 een Specifieke Uitkering (SPUK) Natuur 2021-2023 ontvangen van € 70 miljoen, gebaseerd op een daartoe ingediend uitvoeringsprogramma. De uitvoeringsperiode voor SPUK 1e fase Programma Natuur loopt tot en met 2026. Het deel dat nog niet in de SPUK 1e fase Programma Natuur is opgenomen zal onderdeel uitmaken van de aanvraag voor de 2e fase Programma Natuur (2024-2030). Het uitvoeringsprogramma voor de 2e fase Programma Natuur (2024-2030) wordt in 2024 opgesteld. Naast het Programma Natuur heeft het Rijk een SPUK Veenweide toegekend, die deels wordt gebruikt als dekking voor grondverwervingskosten. In 2023 is € 29,7 miljoen gedekt uit SPUK 1e fase Programma Natuur en SPUK veenweide.

Bovengenoemde bedragen zijn opgenomen in de realisatiecijfers in de overzichten in dit hoofdstuk. De overige middelen worden de komende jaren ingezet bij de uitvoering van de Ontwikkelopgave Natura 2000.

Specificatie naar gebieden Ontwikkelopgave Natura 2000 (in € miljoen)

Bij de behandeling van het jaarverslag 2020 hebben PS verzocht om een overzicht van de ramingen en bestedingen per gebied. Dit wordt hieronder weergegeven. De ramingen en bestedingen voor verwerving en inrichting zijn samengenomen. Wij maken geen jaarlijkse begroting per gebied, de sturing vindt plaats over de gehele projectperiode.

Specificatie naar gebieden Ontwikkelopgave Natura 2000			
in € mln	Raming Actualisatie 2023 Verwerving en Inrichting	Raming Actualisatie 2023 Verwerving en Inrichting	Realisatie Verwerving en Inrichting
	2014-2032	2014-2032	2023
Gebied			
Gebiedsoverstijgend	32,5	7,6	1,9
Aamsveen	7,5	3,7	0,6
Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	26,9	6,7	1,1
Bergvennen Brecklenkampseveld	23,0	9,0	1,4
Boetelerveld	11,0	10,5	0,4
Borkeld	5,9	2,6	0,5
Buurserzand-Haaksbergerveen	37,9	22,6	2,8
De Wieden	118,6	28,9	9,2
Dinkelland-Dinkeldal	17,6	5,0	0,2
Punthuizen-Stroothuizen	38,1	20,9	6,0
Engbertsdijkvenen	96,7	33,9	13,0
Landgoederen Oldenzaal	21,8	13,1	1,2
Lemselermaten	23,5	5,9	1,4
Lonnekermeer	3,1	2,2	0,2
Olde Maten & Veerslootslanden	-	-	-
Sallandse Heuvelrug	25,1	15,1	1,1
Springendal & Dal van de Mosbeek	45,5	25,9	1,8
Uiterwaarden IJssel	17,5	1,7	0,1
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	16,4	13,3	0,1
Beerzerveld	18,7	3,4	0,3
Benoorden de Vecht	10,0	4,2	0,4
Vecht&Reggedal	12,0	13,8	0,9
Weerribben	-	18,5	1,7
Wierdense Veld	36,1	15,0	0,7
Witte Veen	2,3	4,3	0,3
Totaal	647,5	287,8	47,2

Communicatie

Samen met de partners van Samen Werkt Beter en andere partners in de gebieden nemen we onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om de kwaliteit van de leefomgeving van dieren en planten te verbeteren, voor nu en in de toekomst.

Uiteraard stond 2023 ook in het teken van de provinciale (en waterschaps-) verkiezingen. Er is veel tijd en aandacht besteed aan het leren kennen en informeren van zowel Gedeputeerde Staten als Provinciale Staten.

Daarnaast is er in ieder gebiedsproces dan ook veel aandacht voor het vinden van een passende oplossing voor de toekomst van agrariërs en bewoners, en kiezen we voor een zorgvuldige aanpak waarbij alle consequenties en (on)mogelijkheden goed in kaart zijn gebracht.

Juist omdat binnen deze opgave de belangen groot zijn en soms ver uiteen liggen, is er maar één richting mogelijk de vereiste natuurdoelen te realiseren. Samen met onze partners, die de verschillende perspectieven inbrengen en verschillende belangen behartigen samen bouwen aan vertrouwen. Naast de primaire doelgroep van 'de grondeigenaren in en nabij de Natura 2000-gebieden' komen ook steeds meer andere omwonenden in beeld nu in veel gebieden de uitvoering gestart is.

Overkoepelende communicatiestrategie

Ook in 2023 is verder gewerkt volgens de lijn van de overkoepelende communicatiestrategie. Drie kernwaarden **Samen, Duidelijk en Beleving** staan centraal in de communicatiestrategie en werken door in de wijze waarop we onze doelgroepen informeren en betrekken. Afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van het sluiten van overeenkomsten met ondernemers, bomenkap, de besluitvorming rond PIP's en de uitvoering van maatregelen in bestaande en nieuwe natuur.

Ook investeren onze partners veel tijd en energie in zorgvuldige communicatie. Soms in de vorm van 1-op-1 gesprekken, vaak ook door het organiseren van extra excursies om met experts het gebied in te gaan. Excursies bij uitvoeringsprojecten worden goed bezocht en reacties laten zien dat een goede uitleg bijdraagt aan het begrip voor onze opgave.

Doelgroepen

De opgave geven we als provincie niet alleen vorm. De partners van Samen Werkt Beter zijn medeverantwoordelijk voor het behalen van de doelen. Op gebiedsniveau worden aanvullend vaak nog andere partners betrokken die bijvoorbeeld vertegenwoordigd zijn in het projectteam.

In de communicatie zijn de partners in het gebied altijd samen de afzender en voorafgaand aan publicaties en andere uitingen wordt afstemming gezocht waar nodig.

- Voor de Ontwikkelopgave Natura 2000 worden verschillende doelgroepen onderscheiden; naast de betrokken partners gaat het met name om de grondeigenaren en -gebruikers binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied en de Uitwerkingsgebieden Natura 2000, andere direct belanghebbenden/belangenorganisaties, omwonenden, recreanten en passanten en overige geïnteresseerden, al dan niet via de media.

Communicatiemiddelen

Voor wat betreft de communicatiemiddelen blijft het programma faciliteren in ondersteunend materiaal, zoals draaiboeken, banieren, brochures, formats voor bijvoorbeeld nieuwsbrieven en overig digitaal informatiemateriaal. We zien dat onze partners een steeds bredere middelenmix inzetten die past bij hun gebied. Ook zijn een aantal bouwboarden geplaatst bij de gebieden waar uitvoering gestart is. Op de overkoepelende website www.overijssel.nl/thema's/natuur-en-landschap/ontwikkelopgave/ is meer informatie te vinden over NNN en Natura 2000 in het algemeen, en de schadeloosstelling voor grondeigenaren, de besluitvorming en de procedures in het kader van de ruimtelijke planvorming.

Ook persoonlijke communicatie via keukentafelgesprekken, veldbezoeken, informatiebijeenkomsten, themabijeenkomsten en werkbezoeken blijft een cruciale pijler onder de communicatie-aanpak. Persoonlijke communicatie biedt de mogelijkheid om maatwerk te bieden en nog duidelijker toe te lichten over het hoe en waarom van de opgave. Bovendien is de situatie ook daadwerkelijk zichtbaar als het gekoppeld wordt aan een bezoek in het gebied of op grond van één van de betrokkenen. De keukentafelgesprekken en informatiebijeenkomsten worden ondersteund met informatiemateriaal zodat alles terug te lezen is.

Er is ook veel aandacht besteed aan communicatie rond de ruimtelijke plannen. Extra informatiesessies voor omwonenden en raadsleden hebben bijgedragen aan een beter begrip van zowel de doelen als de bijbehorende procedures.

Werkbezoeken

Door het met regelmaat bezoeken van de Natura 2000-gebieden met bestuurders en partners kan beter inzicht worden verkregen over de stand van zaken en het verloop van de gebiedsprocessen, de staat van de natuur en het contact met direct betrokkenen. In 2023 organiseerden we werkbezoeken voor Maurits von Martels als nieuwe bestuurlijk verantwoordelijke, vaak samen met de bestuurders van de Samen Werkt Beter-partners, voor de bestuurlijk trekkers, voor Gedeputeerde Staten en voor Provinciale Staten.

9 februari 2023	Werkbezoek SWB-bestuurders, Witte Veen
15 november 2023	Werkbezoek Gedeputeerde Maurits Von Martels, Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek (AVAV)
29 november 2023	Werkbezoek Provinciale Staten, i.v.m. verkiezingen één veldbezoek Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek (AVAV)
6 december 2023	Werkbezoek SWB-bestuurders, Wieden Weerribben

Toelichting

Binnen en nabij 24 Natura 2000-gebieden worden interne en externe (herstel)maatregelen uitgevoerd. Met interne maatregelen wordt bedoeld; maatregelen in bestaande natuur. Met externe maatregelen wordt bedoeld; maatregelen die buiten de bestaande natuur worden getroffen. Deze maatregelen bestaan uit inrichting, beheer, monitoring en onderzoek. In bovenstaande tabel geven wij de voortgang per 31-12-2023 op gebiedsniveau weer. Het betreft de gebieden waar wij verantwoordelijk voor zijn, en de maatregelen die voor de periode 2015-2032 geprogrammeerd staan. De percentages zijn tot stand gekomen door een weging van de interne en externe maatregelen.

Ten opzichte van het vorig jaar zien we dat het totaal aantal maatregelen is afgenomen. Dit komt omdat er weliswaar nieuwe maatregelen zijn bijgekomen als gevolg van addenda op de beheerplannen, maar er zijn ook maatregelen die niet worden uitgevoerd, omdat ze niet (meer) nodig zijn, of niet effectief genoeg zijn. De maatregelen die zijn uitgevoerd, nemen gestaag toe, het grootste deel van de maatregelen is in de uitvoeringsfase beland.

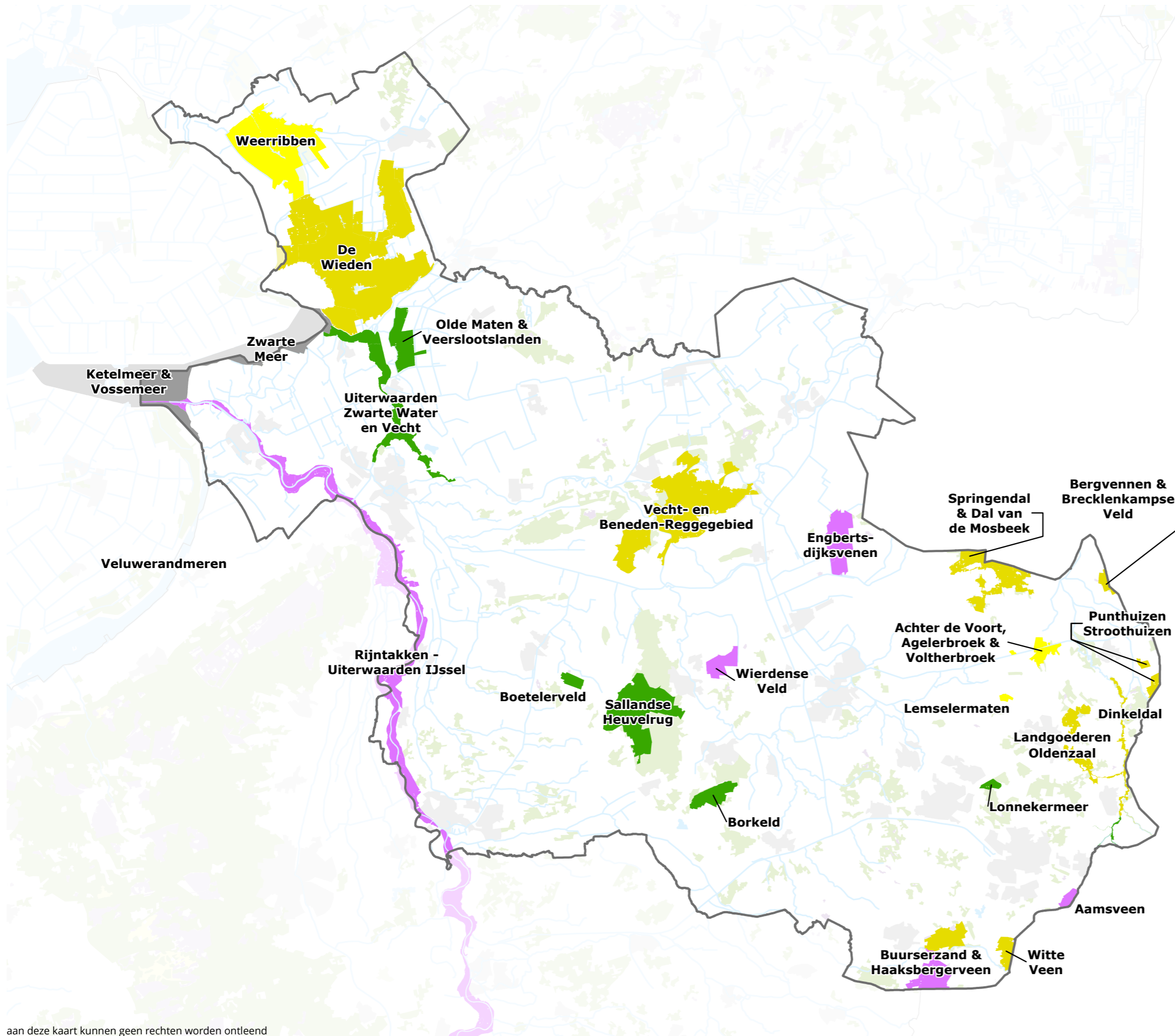
De gegevens zijn op dezelfde wijze verzameld als voorgaande jaren, via de systematiek voor de voortgangsrapportage over de uitvoering van de herstelmaatregelen ten behoeve van Bij12 met als peildatum 31-12-2023. Om te bepalen of een maatregel in de uitvoeringsfase zit, is voor externe maatregelen als ijkpunt het GS-besluit op het Ontwerp PIP gekozen. Voor de interne maatregelen is als ijkpunt gekozen het moment dat een inrichtingsplan is vastgesteld.

Voortgang 2023 natuurherstelmaatregelen

Gebied	Maatregelen (Aantal)	Gereed (%)	Uitvoering (%)	Planvorming (%)
Aamsveen	41	27%	42%	31%
Achter de Voort, Agelerbroek, Voltherbroek	21	24%	76%	0%
Bergvennen Brecklenkampse Veld	24	34%	66%	0%
Boetelerveld	18	100%	0%	0%
Borkeld	19	74%	26%	0%
Buurserzand en Haaksbergerveen	22	72%	10%	18%
De Wieden	41	77%	22%	1%
Dinkeldal	11	79%	21%	0%
Punthuizen/Stroothuizen	21	38%	62%	0%
Engbertsdijksvennen	19	53%	11%	37%
Landgoederen Oldenzaal	27	55%	45%	0%
Lemselermaten	22	14%	86%	0%
Lonnekermeer	32	84%	17%	0%
Oldematen - Veerslootlanden	15	79%	21%	0%
Sallandse Heuvelrug	46	76%	15%	9%
Springendal en Dal van de Mosbeek	59	46%	54%	0%
Uiterwaarden IJssel (Rijntakken)	49	42%	54%	4%
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	32	86%	14%	0%
Vecht Beneden Regge, Benoorden de Vecht	60	61%	34%	5%
Weerribben	32	49%	51%	0%
Wierdense Veld	20	30%	10%	60%
Witte Veen	25	16%	84%	0%
Totaal	656	55%	38%	7%

Natura 2000-gebieden

Fase gebiedsproces

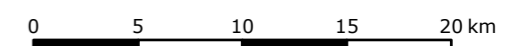
Legenda

- gereed
- realisatie fase II: uitvoering
- realisatie fase I: ruimtelijke planprocedure
- planuitwerking
- voorbereiding planuitwerking
- niet gestart
- bevoegd gezag Rijkswaterstaat

Bronnen

Topografische ondergrond © Topografische Dienst Kadaster Apeldoorn

Team Data, Informatie, GIS en Innovatie

Nummer: 240014
Datum: 12-01-2024

aan deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend

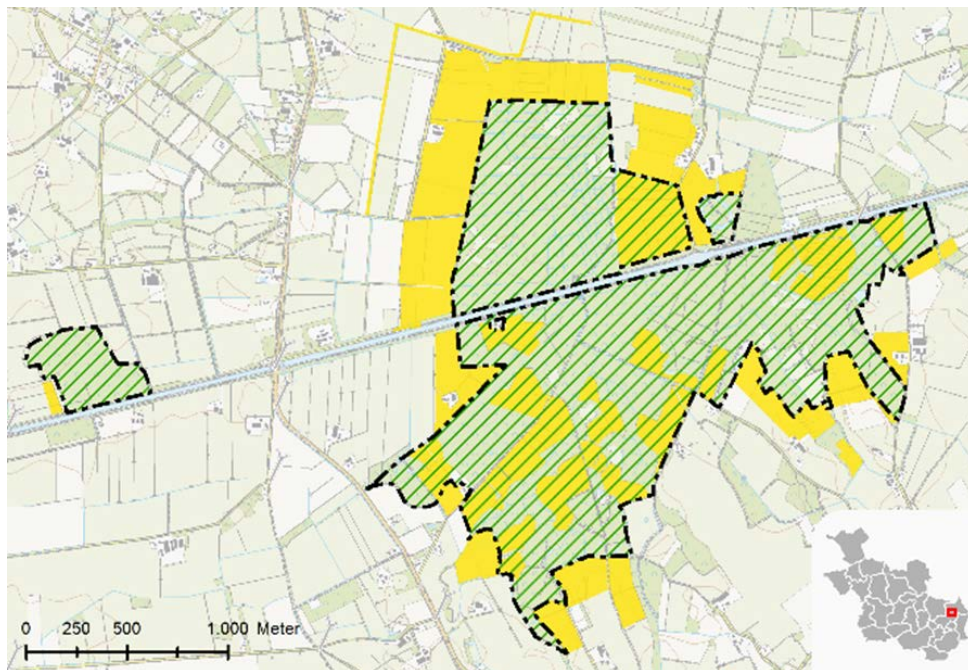
Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek

Fase: Realisatie (voorbereiding)

Oppervlakte: Natura 2000: 246 ha

Gemeente Dinkelland

Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek (AVAV) zijn drie loofbosgebieden in Twente. Door de plaatselijke aanwezigheid van kalkrijke leem in de ondergrond en door het waterregime zijn dit zeer soortrijke gebieden. Door de laatste ijstijd, tienduizenden jaren terug, ontstond dit natte en lage gebied, waardoor er drassige bossen en bijzondere graslanden zijn overgebleven.

In AVAV is veel water te vinden; stromende beekjes, sloten en vennen (ondiepe meertjes). De waterviolier, Spaanse ruiter, Blauwe zegge en Blauwe knoop zijn planten die het land kleur geven.

In het voorjaar bloeien er kleurrijke bloemen, zoals de slanke sleutelbloem, de gevlekte aronskelk en de gulden boterbloem. Door de diversiteit is AVAV een thuis veel dieren zoals de kamsalamander en de zeggekorfslak.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)

[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaart.](#)

Terugblik 2023

Provinciaal Inpassingsplan Agelerbroek & Voltherbroek

Begin 2023 is de laatste hand gelegd aan de Nota van Antwoord op de zienswijzen die in het najaar van 2022 op het ontwerp-PIP Agelerbroek & Voltherbroek (ongeveer 300 ha) waren ingediend. Op 29 november kwam de Statencommissie Landbouw en Natuur naar Denekamp om alle indieners in de gelegenheid te stellen hun zienswijze toe te lichten. Voorafgaand aan de hoorzitting bracht de commissie een veldbezoek om een beeld te vormen van het gebied en ter plekke te worden bijgepraat door de projectorganisatie en een aantal grondeigenaren.

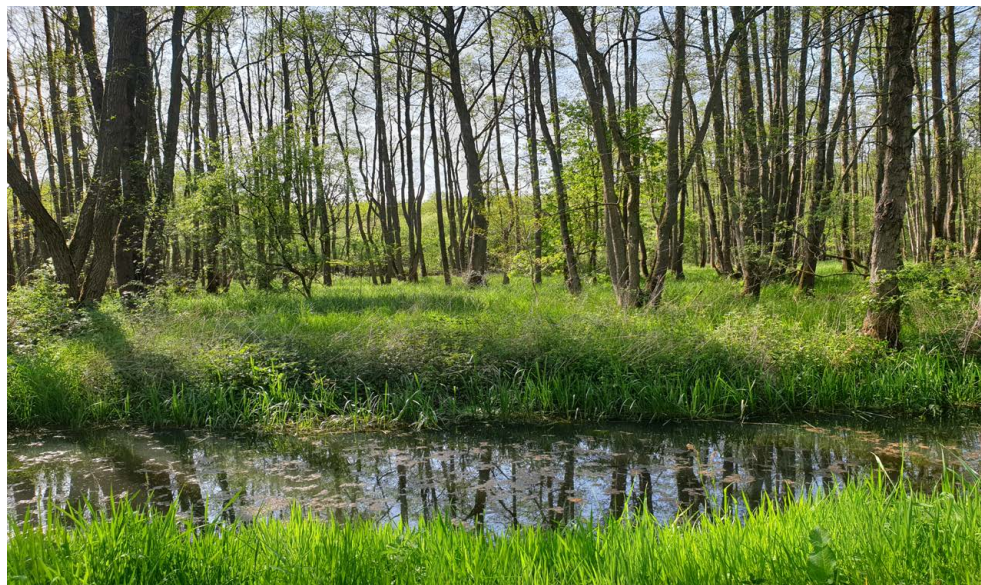

Maatregelen Achter de Voort afgerond

In het voorjaar en de zomer zijn voor het deelgebied Achter de Voort (ongeveer 20 ha) alle maatregelen uitgevoerd. Deze zijn op 1 november 2023 opgeleverd in een rondgang met alle eigenaren.

Vooruitblik 2024

Het PIP wordt in 2024 aangeleverd bij Provinciale Staten ter besluitvorming. Ondertussen worden gesprekken met eigenaren over de mitigatie en compensatie van hun schade voortgezet.

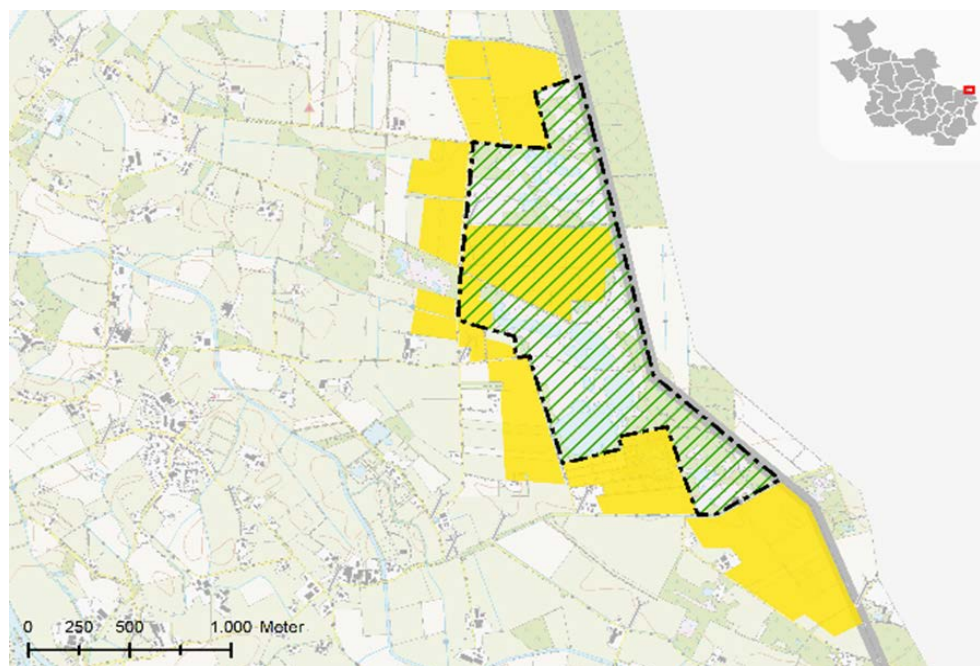
[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaat.](#)

Bergvennen & Brecklenkampse Veld

Fase: Realisatie (voorbereiding)
Oppervlakte: Natura 2000: 133 ha
Uitwerkingsgebied: 138 ha

Gemeente Dinkelland

Bergvennen en Brecklenkampse Veld ligt tegen de Duitse grens en bestaat uit zeven vennen, bos, bijzondere heide en graslanden. Het gebied is zo groot als 200 voetbalvelden bij elkaar, waartussen ook een stuk landbouwgrond ligt. In het gebied zijn veel bloemen te zien, waarvan de waterlobelia het meest uniek is.

Ook veel dieren weten de Bergvennen en het Brecklenkampse Veld te vinden. Vogels die onder andere hier voorkomen zijn de groenpootruiter, watersnip, de oeverloper, veel wilde eenden en de visarend.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)
[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaart.](#)

Terugblik 2023

Beroepen Provinciaal Inpassingsplan

Op het in december 2022 door Provinciale Staten vastgestelde PIP zijn negen beroepen ingesteld bij de Raad van State. Met een aantal belanghebbenden is inmiddels overeenstemming bereikt. Eén van hen heeft zijn beroep ingetrokken.

Duitsland

In Duitsland is het PIP niet van toepassing, maar er zijn wel op drie grote grondeigendommen inrichtingsmaatregelen voorzien. Op één daarvan is inmiddels overeenstemming tussen de Stadt Nordhorn en de betreffende grondeigenaar. Met de twee andere grondeigenaren zijn gesprekken gaande en zijn de vooruitzichten op een gunstig resultaat positief.

Vorbereiding uitvoering

Externe maatregelen waarvoor de provincie reeds beschikt over de grond, waar geen directe beroepen tegen zijn ingesteld en die niet onomkeerbaar zijn, bereiden we inmiddels voor. Het betreft het dempen van sloten in het Lattropse Veen, het verleggen en verbeteren van de aansluiting op de Duitse Poolweg ter beschikking voor landbouwverkeer en kavelaanpassingen ten behoeve van de Duitse grondruil.

Resultaten interne maatregelen

De eerste tekenen van herstel als gevolg van de in 2022 uitgevoerde interne maatregelen zijn zichtbaar. Rond de zuidelijke vennen is, mede dankzij de vochtige zomer, uit het nog aanwezige zaad de waterlobelia op de zorgvuldig geschoonde veenbodem gekiemd. In het Brecklenkampse Veld heeft zich op de geplagde hellingen van de veenachtige laagten een vegetatie met pioniers gevestigd, zoals Draadgentiaan en Wijdbloeiende rus. Een goede voorbode voor het habitattypen Blauwgraslanden.

Vooruitblik 2024

Verwacht wordt dat in 2024 de Raad van State uitspraak doet over het PIP. De gesprekken met de laatste eigenaren, waarmee nog geen overeenstemming is, worden hopelijk vervolgd. In de tweede helft van het jaar verwachten we de hierboven genoemde reeds voorbereide maatregelen te kunnen uitvoeren.

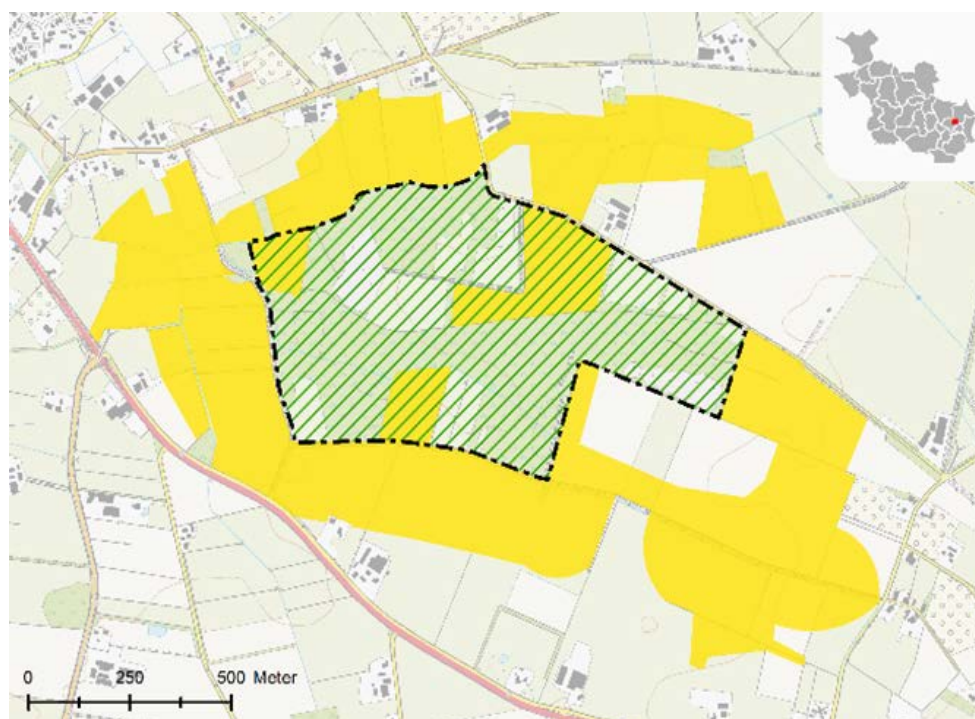
[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaart.](#)

Lemselermaten

Fase: Realisatie (voorbereiding)
Oppervlakte: Natura 2000: 55 ha
Uitwerkingsgebied: 100 ha

Gemeente Dinkelland

Lemselermaten is het Twentse landschap van vroeger goed te zien. Het gebied ligt tussen oude stromende beken. Vroeger was dit een uitgestrekt land met elzenbroekbossen, veengrond, kalkmoeras, heide en blauwgrasland. Hierdoor is Lemselermaten een unieke mix van oeroude natuur. Langs de beken staan elzenbroekbossen waar veel vogels leven, zoals de houtsnip.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)
[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaart.](#)

Terugblik 2023

Provinciaal Inpassingsplan

Van 17 januari tot 27 februari 2023 heeft het Ontwerp-PIP ter inzage gelegen. Hierop zijn 26 zienswijzen ingediend.

Evenwichtsbemesting

In het inrichtingsplan is als experimentele sulfaatmaatregel in de 30-jaarszone aan de zuidoostzijde van het gebied evenwichtsbemesting opgenomen. Om dit kans van slagen te geven, is het noodzakelijk dat de drie grote grondeigenaren hier allen aan mee doen. Over de voorwaarden is in mei 2023 overeenstemming bereikt.

Grondvererving

Aan de noord- en oostzijde zijn een aantal belangrijke verwervingen gedaan, deels in samenhang met het - ook provinciale - project "Rondweg Weerselo". Hierdoor kan een randzone die vanwege de sterke vernatting praktisch niet meer bruikbaar is voor de landbouw een natuurbestemming krijgen. Ook is er zo voor de meeste overige eigenaren voldoende ruilgrond beschikbaar om tot voor hen acceptabele oplossingen te kunnen komen. Alleen aan de oostzijde, de 30-jaarszone, is nog steeds gebrek aan ruilgrond.

Vooruitblik 2024

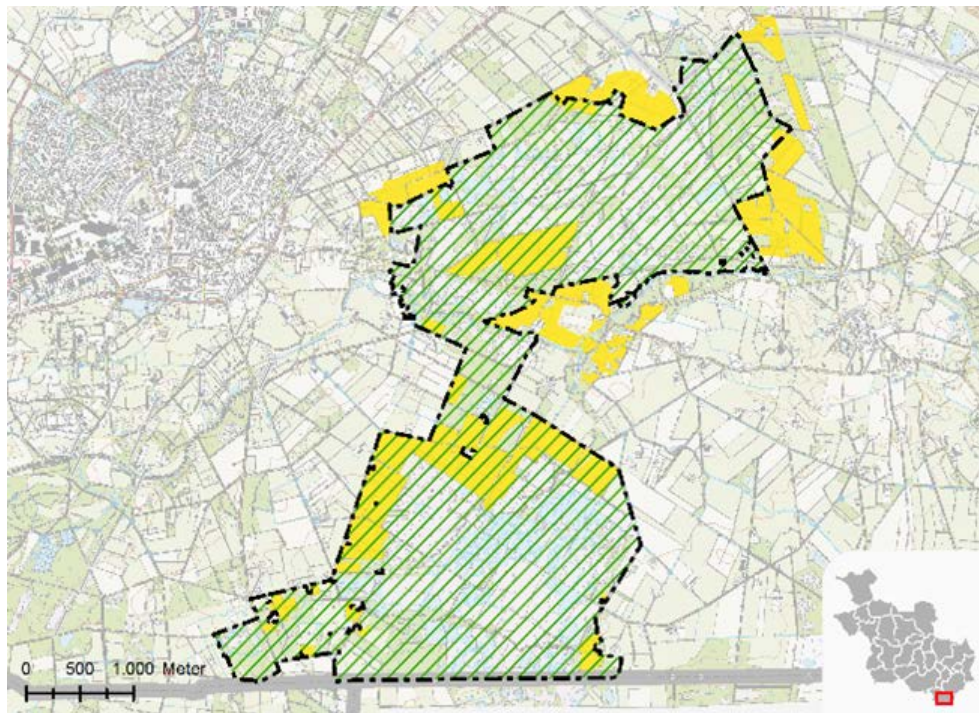
Het PIP wordt in 2024 aan Provinciale Staten ter vaststelling voorgelegd. Het experiment met evenwichtsbemesting gaat zijn tweede jaar in. Hopelijk kunnen hierover in de loop van het jaar de eerste positieve resultaten van worden gemeld.

[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaat.](#)

Buurserzand & Haaksbergerveen

Fase: Planuitwerking - Haaksbergerveen | Realisatie (uitvoering) - Buurserzand
Oppervlakte: Natura 2000: 1.243 ha
Uitwerkingsgebied: 324 ha

De gebieden Buurserzand en het Haaksbergerveen vormen samen één Natura 2000-gebied, omdat ze aan elkaar grenzen.

Het Buurserzand is een heidegebied op voormalig stuifzand dat wordt afgewisseld met ondiepe meertjes. Het is één van de weinige gebieden waar het gentiaanblauwtje leeft.

Het Haaksbergerveen is een uitgestrekt veengebied op de grens tussen Duitsland en Nederland. Er groeien verschillende soorten veenmos en planten, zoals de zonnedauw en veenbes.

Aan de rand van het hoogveen leven onder andere de grote modderkruiper, de kamsalamander en de heikkikker.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)

[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaart.](#)

Terugblik 2023

In 2023 hebben we een grondwatermodel voor Haaksbergerveen opgesteld. Met dit model kunnen de effecten van de maatregelen op de natuur en de omgeving worden berekend. De eerste toetsingen zijn uitgevoerd.

De werkzaamheden in Buurserzand zijn grotendeels afgerond. Tegen het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) Buurserzand is beroep ingediend bij de Raad van State. Op 1 februari 2023 heeft de Raad van State uitspraak gedaan. In haar uitspraak constateert de Raad van State dat de vernattingschade voor één perceel onvoldoende in beeld is gebracht, en dat de overlast van ganzen onvoldoende is onderzocht. Het PIP is op deze onderdelen vernietigd. Met de grondeigenaar overleggen we hoe invulling kan worden gegeven aan deze uitspraak.

Vooruitblik 2024

Komend jaar wordt het grondwatermodel definitief gemaakt en nader onderzoek gedaan naar de maatregelen en effecten voor het Haaksbergerveen. Er wordt een inrichtingsplan opgesteld.

Voor Buurserzand worden dat de laatste inrichtingsmaatregelen afgerond en starten we met het opstellen van een ontwerp-projectbesluit voor de vernietigde onderdelen uit het PIP op het moment dat duidelijk is wat de definitieve bestemming wordt voor de betreffende percelen.

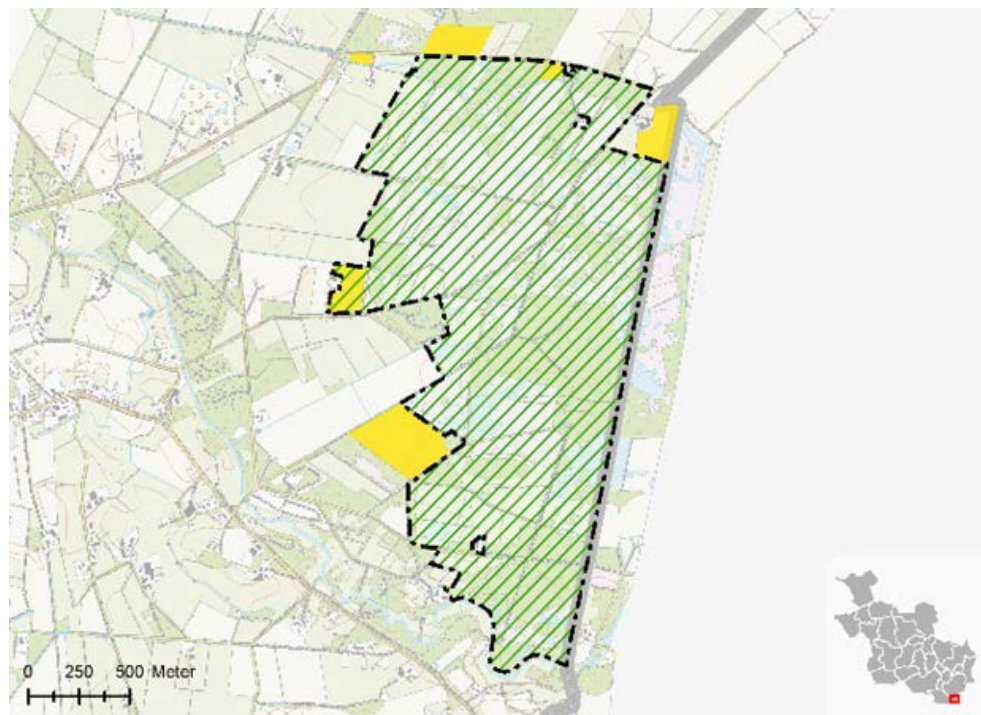

Witte Veen

Fase: Realisatie (uitvoering)
Oppervlakte: Natura 2000: 290 ha
Uitwerkingsgebied: 22 ha

Gemeente Haaksbergen

Het Witte Veen en het Duitse Witte Venn vormen samen een met onder andere het Haaksbergerveen en het Aamsveen een keten van hoogvenen op de grens tussen Nederland en Duitsland. Het gebied bestaat uit verschillende soorten natuur, zoals vochtige heide, natte heide, (herstellend) hoogveen en hoogveenbossen. Naast veenmossen komen er in de heidegebieden veel bijzondere plantensoorten voor waar bijvoorbeeld het heideblauwtje graag in leeft.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)
[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaat.](#)

Terugblik 2023

De maatregelen in Witte Veen zijn vrijwel gereed, alleen de maatregelen aan de Hegebeek moeten nog worden uitgevoerd. Hier wordt mee gestart, nadat er afspraken zijn gemaakt met Duitse overheden over extra waterberging.

Vooruitblik 2024

In 2024 worden de gesprekken met de Duitse overheden voortgezet om tot afspraken te komen over de Hegebeek. Zolang er geen overeenstemming is over de maatregelen die in Duitsland moeten worden genomen, is het uitvoeren van maatregelen in de Hegebeek vanwege te hoge stroomsnelheden bij piekafvoeren niet zinvol.

Tegen het PIP Witte Veen is beroep ingesteld bij de Raad van State. De Raad van State heeft nog geen uitspraak gedaan in afwachting van gesprekken die plaatsvinden met de betreffende eigenaren om samen te komen tot een passende oplossing.

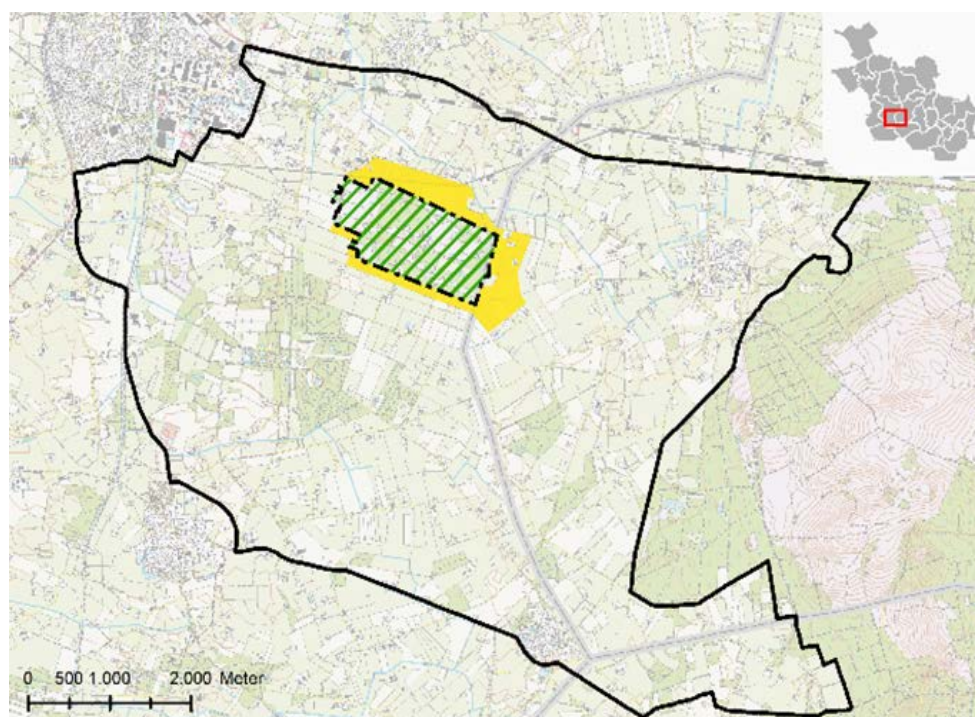

Boetelerveld

Fase: Realisatie (uitvoering)
Oppervlakte: Natura 2000: 171 ha
Oorspronkelijk uitwerkingsgebied: 118 ha

Landschap Overijssel

Het Boetelerveld is een vochtig heidegebied in Salland en bestaat ongeveer voor een derde uit vochtige dopheide met vennen en poelen. In het reservaat zijn ook kleine oppervlakten aanwezig met blauwgrasland, heischraal grasland en jeneverbestruweel. De diversiteit in dit gebied trekt daarom vlinders, libellen, vogels en reptielen aan. Veel van deze dieren broeden hier ook, zoals de bandheidlibel, de bruine korenhout, de geelgors en de boompieper. Rondom de poelen leven de heikikker, ringslag, levendbarende hagedis en de kamsalamander.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)
[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaart.](#)

Terugblik 2023

In 2023 stond het Boetelerveld in het teken van overgangsbeheer en aanvullend beheer.

Een paar dingen lichten we uit:

- Er is geëxperimenteerd met begrazing. Na jaren niet te hebben begraasd (i.v.m. teken en barbesia) wordt nu gekeken of en hoe het toch verantwoord kan.
- Uitmijnen: in percelen ten noorden en oosten van het Boetelerveld, wordt uitgemijnd door verschillende pachters en grondeigenaren. Daarbij wordt gezocht naar een combinatie van goed beheer en goede opbrengst.

Naast beheer was er in 2023 aandacht voor nazorg na het gebiedsproces. Er zijn meerdere gesprekken geweest met de omgeving en Landschap Overijssel over samenwerking en betrokkenheid.

Vooruitblik 2024

In 2024 worden overgangsbeheer en aanvullend beheer voortgezet.

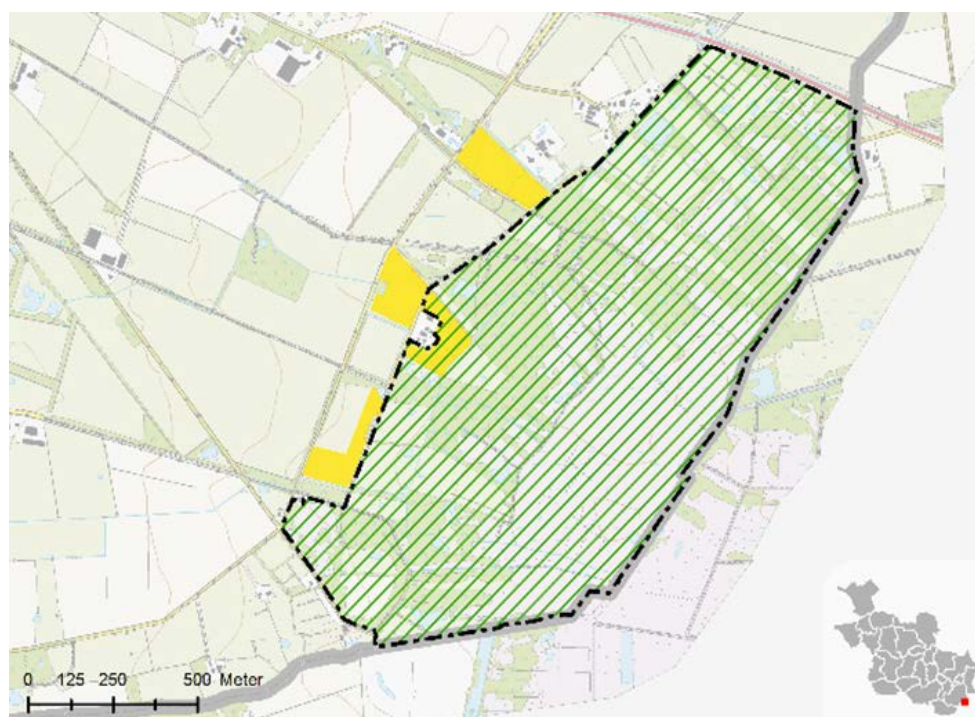

Aamsveen

Fase: Realisatie
Oppervlakte: Natura 2000: 144 ha
Uitwerkingsgebied: 9 ha

Gemeente Enschede

Het Aamsveen is een hoogveengebied van 145 hectare groot en ligt aan de zuidoostelijke kant van Enschede. Het gebied ligt naast het 900 hectare Duitse Natura 2000-gebied Amtsvenn-Hündfelder Moor. Ondanks dat het Nederlands grondgebied betrekkelijk klein is, omvat het een goed ontwikkelde gradiënt van hoogveen in het oosten naar het beekdallandschap in het westen. De vegetatie verandert van hoogveen met natte heide, via vochtige heide en heischrale graslanden op de overgang, naar natuurlijke berkenbroekbossen met gagelstruweel. Het broekbos langs de beek is van een zeer gevarieerde samenstelling met soorten van rijkere bodems.

Het Aamsveen bestaat uit hoogveen en een zogenaamde 'laggzone'. Een laggzone is een zone waar het hoogveen en de omliggende grond met mineralen samenkomen en in elkaar overgaan. Deze laggzone is grotendeels nog onbeschadigd – niet bewerkt door mensen.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)

[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaart.](#)

Terugblik 2023

In 2023 is het werk in de kwelzone afgerond en opgeleverd. Dit deel zit nu in de beheerfase: overgangsbeheer en aanvullend beheer vinden plaats om de vegetatie kort te houden.

De focus ligt nu vooral op het hoogveendeel. Op 16 juni 2023 is de overeenkomst getekend tussen provincie Overijssel en de Europese Unie voor een LIFE-subsidie voor hoogveenherstel. Het betreft een gezamenlijk project van Aamsveen en het Hünfelder Moor, waarin Nederlandse en Duitse partners samen optrekken. Het gaat zowel om de engineering als de uitvoering van het werk, alsook kennisuitwisseling en leren van elkaar in grensoverschrijdende samenwerking.

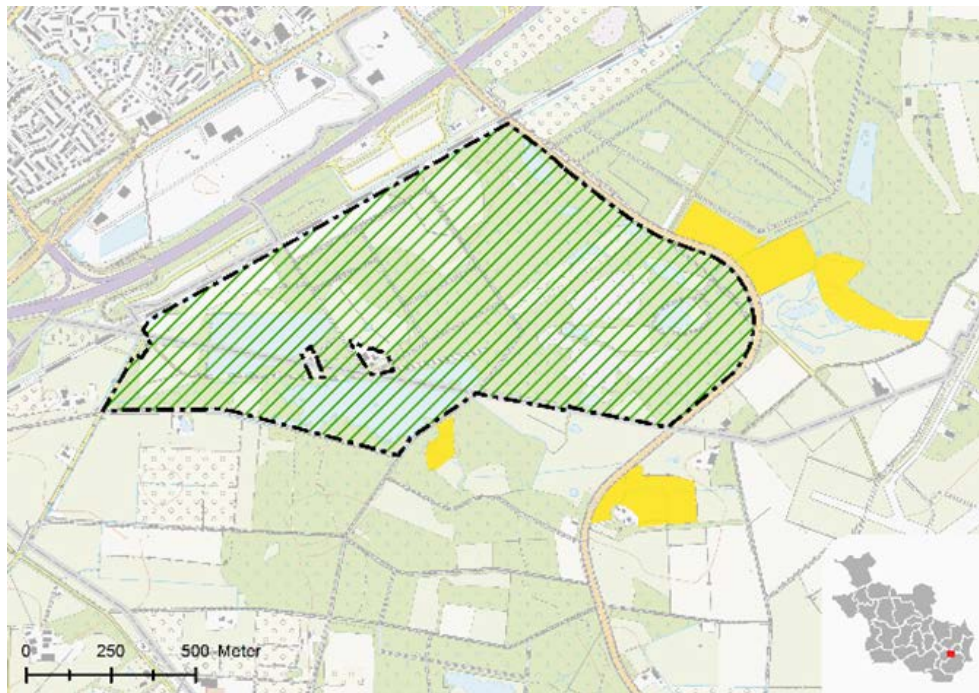
Vooruitblik 2024

In 2024 vindt engineering van het werk in het hoogveendeel plaats. Mijlpaal daarbij is de bestuurlijke kick-off in juni.

Lonnekermeer

Fase: Beheer
Oppervlakte: Natura 2000: 105 ha
Uitwerkingsgebied: 12 ha

Het Lonnekemeer is een relatief jong natuurgebied en ligt tussen Hengelo, Oldenzaal en Enschede en heeft een oppervlakte van 106 hectare. In het gebied bevinden zich twee gegraven waterplassen: Het Klein en Groot Lonnekermeer. Deze plassen zijn gegraven in de negentiende eeuw ten behoeve voor zandwinning.

Daarnaast is er nog het landgoed Lonnekermeer en het aangrenzende De Wildernis, een kleinschalig beekdallandschap met vochtige en droge heiden, heischrale graslanden, blauwgraslanden en dotterbloemhooiland.

Er komen diverse dieren en planten voor, zoals de das, de boommarter, de ransuil, de gevlekte witsnuitlibel, de heikikker, de rietorchis, wilgenstruwelen en wilde kamperfoelie waar dagvlinders leven.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)
[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaart.](#)

Terugblik 2023

Met uitzondering van de verondieping van de Hesbeek en de Koppelleiding zijn alle werkzaamheden een aantal jaar geleden uitgevoerd.

In 2023 is samen met Technology Base Twente een aanvullend onderzoek uitgevoerd rondom de Hesbeek, om te bekijken hoe het water nog beter vast kan worden gehouden en hoe grote piekafvoeren bij hevige regenval kunnen worden beperkt. De onderzoeken en planvorming worden in afstemming met een particuliere grondeigenaar uitgevoerd.

In 2023 is gestart met het actualiseren van het beheerplan N2000 waarin op basis van de monitoringsgegevens wordt gekeken of aanvullende inrichtingsmaatregelen noodzakelijk zijn.

Vooruitblik 2024

De verondieping van de Hesbeek werken we in 2024 in overleg met de landgoedeigenaar, waarbij de landgoedeigenaar onderzoekt of en zo ja hoe hiermee tevens een duurzame ontwikkeling van het landgoed kan worden gerealiseerd. In 2024 worden de onderzoeken uitgewerkt naar een inrichtingsplan. De uitvoering van de werkzaamheden is eind 2024 en 2025 gepland.

Engbertsdijksvenen

Fase: Planuitwerking
Oppervlakte: Natura 2000: 998 ha
Uitwerkingsgebied: 339 ha

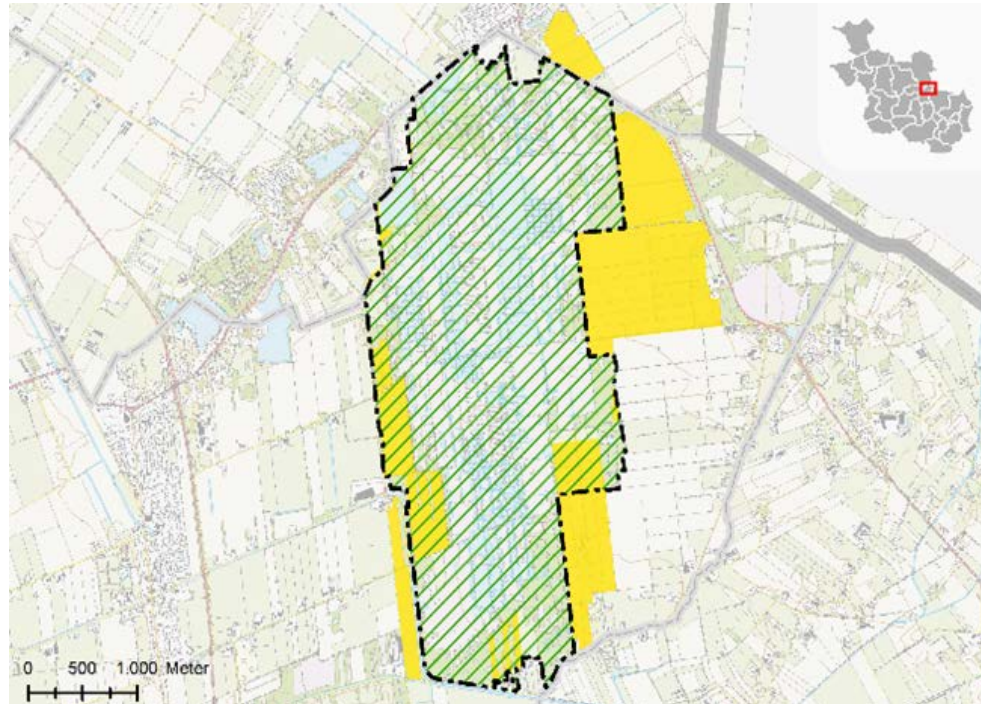
Verkenning

Planuitwerking

Realisatie

Beheer

LTO Noord

Engbertsdijksvenen is een restant van een groot voormalig hoogveengebied. Het ligt vlak tegen de Duitse grens en is ongeveer 1000 hectare groot. In de periode van 1850 tot 1950 is Engbertsdijksvenen helemaal afgegraven. Omdat de randen geheel zijn afgegraven, steekt het gebied met het restant hoogveen ver boven het landschap uit. Behalve hoogveen bestaat het gebied uit natte heide met hier en daar ook drogere delen. Langs de randen van het gebied zijn een paar kleine berkenbossen te vinden.

In dit gebied zijn veel zeldzame planten en dieren te vinden:

- Veenmossen, lavendelheide, ronde zonnedauw
- Toendrarietgans, kraanvogel, wulp, grauwe klauwwier, adder, kleine watersalamander, boomkikker, gladde slang,
- Venwitsnuitlibel, maanwaterjuffer

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)

[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaart.](#)

Terugblik 2023

Eind december 2021 heeft de Bestuurlijke Adviescommissie (BAC) het maatregelenpakket gekozen, waarmee wordt ingezet op het maximaal haalbare resultaat voor het ecologische doelbereik. De afgelopen jaren zijn we bezig geweest met de nadere uitwerking van de voorkeursvariant. Er is in 2023 een inrichtingsplan opgesteld.

Vooruitblik 2024

In 2024 wordt het inrichtingsplan nader uitgewerkt. Ook bereiden we de vervolgstappen voor het doorlopen van de ruimtelijke procedures verder voor, waaronder het opstellen van een m.e.r. en een ontwerp-projectbesluit.

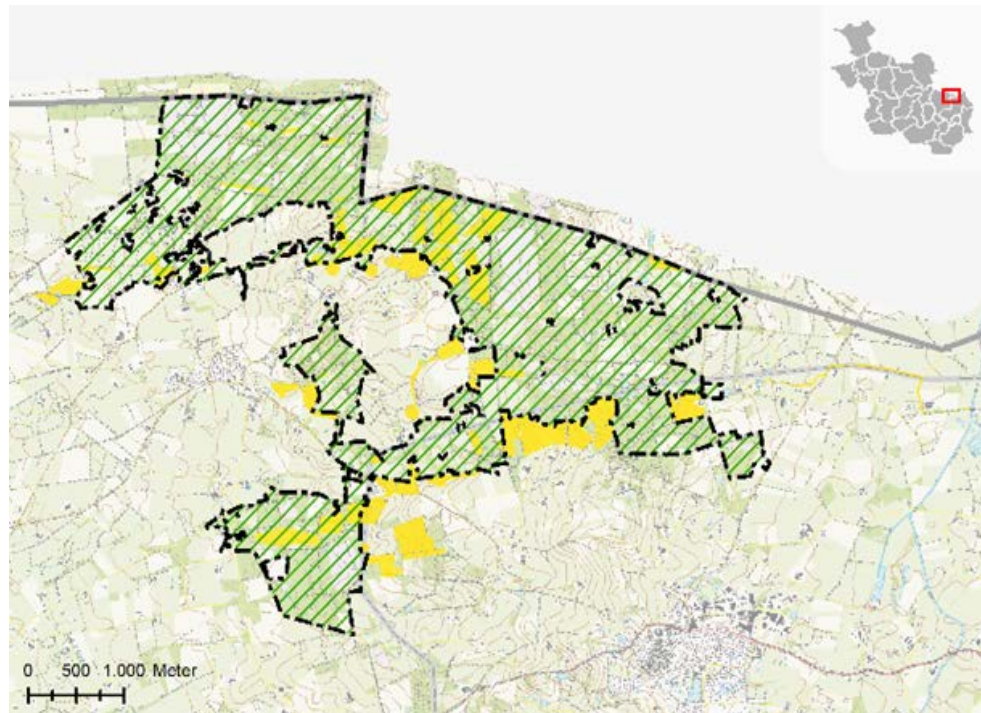

Springendal & Dal van de Mosbeek

Fase: Realisatie
Oppervlakte: Natura 2000:1.245 ha
Uitwerkingsgebied: 209 ha

LTO Noord

Het gebied Springendal & Dal van de Mosbeek is ruim 1300 hectare groot en ligt in de gemeente Dinkelland en Tubbergen op de stuwwal van Ootmarsum. In het gebied zie je veel hoogteverschillen en dus heuvels, waardoor het gebied een grote verscheidenheid heeft.

Er zijn naast natte schraalgraslanden, ook droge en vochtige heiden, heischrale graslanden en verschillende soorten bos te vinden. Doordat er in het grondwater veel mineralen aanwezig zijn, is er een grote afwisseling aan plantengroei ontstaan. Bijzondere planten en dieren die in dit gebied leven, zijn onder andere: jeneverbessen, drijvende waterweegbree, goudveil, kamsalamander, vliegend hert en beekprik.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)
[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaart.](#)

Terugblik 2023

In januari 2023 is het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) Springendal en Dal van de Mosbeek vastgesteld door Provinciale Staten. De focus is daarna gelegd op het in uitvoering brengen van de eerste maatregelen, die niet in het PIP staan. Er is begonnen met evenwichtsbemesting op zo'n 23 ha. Daarnaast zijn natuurherstelmaatregelen uitgevoerd op landgoed Mosbekke en zijn de drie bronvijvers van de Springendalse Beek hersteld. Hier is de beschoeiing hersteld, opslag verwijderd en een wandelpad omgelegd.

Vooruitblik 2024

Voor 2024 staat de uitvoering van het eerste deel van het PIP gepland. Bij de aanbesteding wordt het gebied zoveel mogelijk betrokken. Er lopen 6 beroepen bij de Raad van State. Er wordt uitsluitend daar uitgevoerd waar dit, gelet op deze beroepen, kan. Ook wordt in 2024 uitspraak van de Raad van State verwacht en wordt gewerkt aan het opstellen van het tweede PIP-bestek. Tot slot wordt in 2024 gestart met de uitmijnopgave, voor zover die ligt op provinciale gronden.

[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaat.](#)

Wierdense Veld

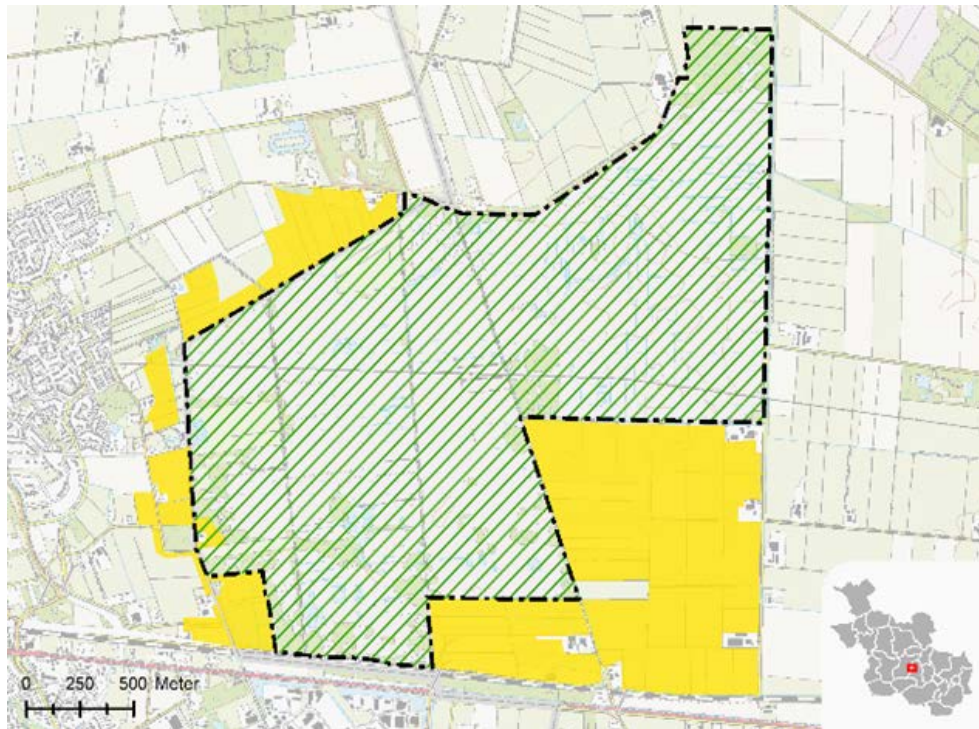
Fase: Planuitwerking

Oppervlakte: Natura 2000: 420 ha

Uitwerkingsgebied: 170 ha. Wordt uitgebreid met 180 ha.

LTO Noord

Tussen Nijverdal en Wierden ligt het bijzondere natuurgebied Wierdense Veld. Het is bekend om het hoogveen. In het gebied groeien lavendelheide en berkenbosjes. Binnen het hoogveen is het dekzandrelief plaatselijk zo sterk en uitgesproken, dat op dekzandruggen droge heide voorkomt. Op de lage delen zijn enkele met water gevulde veenputten. Omdat het gebied nat en beperkt toegankelijk is, zijn er onder andere kraanvogels en watersnippen te vinden.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)

[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaart.](#)

Terugblik 2023

In 2023 hebben we geïnvesteerd in de gesprekken met de ondernemers en het actualiseren van het hydrologisch model met de meest actuele gegevens. Tevens is een begin gemaakt met het opstellen van het Beheerplan Wierdense Veld. Om te zijner tijd het maatregelenpakket te kunnen beoordelen op de effectiviteit voor natuurherstel is een Ecologisch beoordelingskader vastgesteld. Ook zijn we met meerdere eigenaren tot overeenstemming gekomen over de verwerving van de noodzakelijke (ruil)gronden.

Vooruitblik 2024

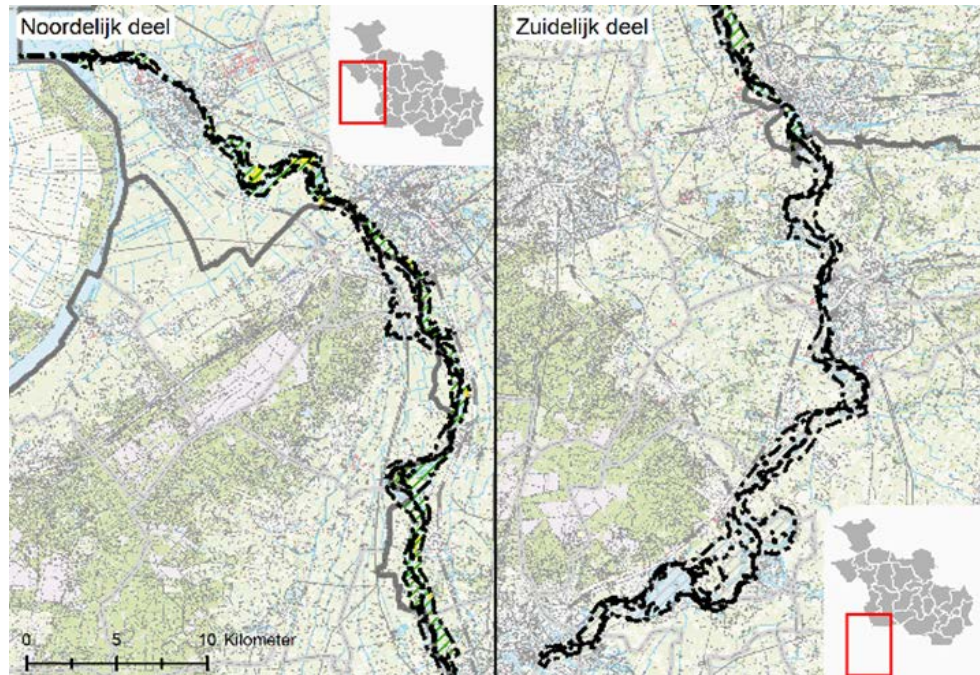
Begin 2024 verwachten we de eerste resultaten van het geactualiseerde hydrologisch model om het komend jaar verschillende scenario's uit te werken. Deze uitkomsten vormen een belangrijke basis voor de uitwerking van het definitieve maatregelenpakket en de effecten daarvan. Verder worden diverse noodzakelijke onderzoeken uitgevoerd, zoals bodem en archeologie. Daarnaast wordt de NRD opgesteld en wordt begonnen met het opstellen van de Plan m.e.r. Tevens wordt doorgegaan met de verwerving van de noodzakelijke gronden.

Ijsseluiterwaarden

Fase: Planuitwerking
Oppervlakte: Natura 2000: 3.121 ha
Uitwerkingsgebied: 209 ha

Natuur en Milieu Overijssel

De Ijsseluiterwaarden heeft geen eigen gebiedsanalyse of eigen beheerplan. Het is onder de noemer 'Uiterwaarden IJssel' opgenomen in het beheerplan Rijntakken. De uiterwaarden kennen een aaneenschakeling van natuurgebieden. Zandige kalkrijke oeverwallen en rivierduinen worden afgewisseld met kleiige, vlakke stroomdalen. Het landschap van het noordelijkste deel is open en wordt gekenmerkt door grasland. Een aantal vrijwel onvergraven en reliëfrijke uiterwaarden, zoals Cortenooier, Rammelwaard en Ravenswaard, vormt een kleinschalig oud cultuurlandschap met daarin stroomdalgraslanden, kievitsbloemhooilanden en glanshaverhooilanden. In reliëfrijke delen komt plaatselijk hardhoutoibos voor.

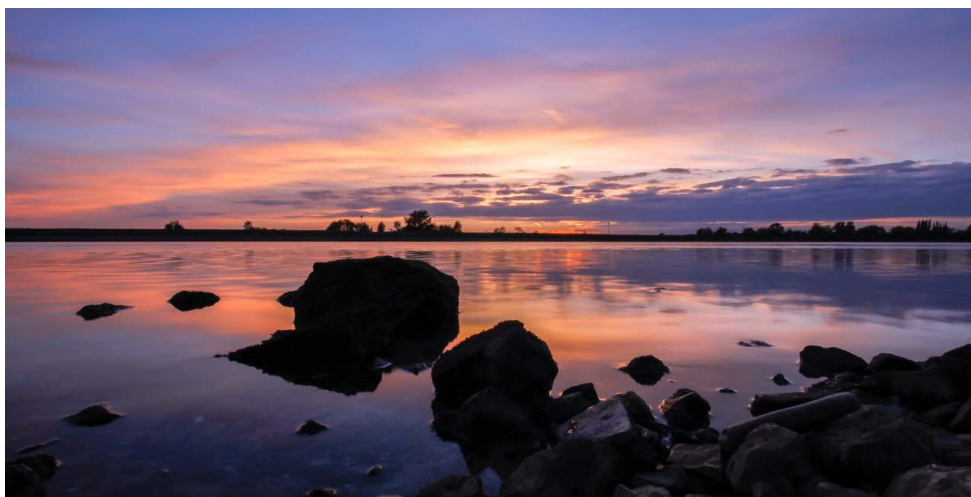
Door de soortensamenstelling van bossen en graslanden is dit een landschap in Nederland waar de kwartelkoning en de porseleinhoen te vinden zijn.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)
[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaart.](#)

Terugblik 2023

- In de Olsterwaarden zijn de Natura2000-opgaven en de Kaderrichtlijnwater-opgaven van Rijkswaterstaat samen uitgewerkt in een variantenstudie. Daarbij is een voorkeursvariant gekozen. Er is een start gemaakt met de uitwerking van het schetsontwerp.
- In Fortmond/Duursche Waarden is het voorlopig ontwerp opgeleverd, zijn de inwoners hierover geïnformeerd en zijn de locaties van de nieuwe ooibossen en droge graslanden vastgesteld. Het ontwerpproces naar het definitieve ontwerp is opgestart. Er zijn verdiepende onderzoeken uitgevoerd. Ook is er onderzoek gedaan naar de geomorfologie van deze bijzondere kronkelwaard. Bewoners hebben zich duidelijk uitgesproken over de opgaves in Fortmond en de plannen voor extra bos. Aanvullend op het lopende gebiedsproces, waarbij omwonende zijn geïnformeerd en direct belanghebbenden wensen en suggesties hebben kunnen aandragen, hebben de bewoners en de bestuurders extra gesprekken gevoerd.
- Voor het Zalkerbos is het definitief ontwerp met een beheer- en onderhoudsplan gedetailleerd uitgewerkt naar bestek. Naast twee excursies hebben de bewoners via een informatiebijeenkomst een toelichting gekregen op het definitieve ontwerp en de ruimtelijke procedures. De benodigde vergunningen zijn aangevraagd en de bestemmingsplanwijziging is ter inzage gelegd.

Vooruitblik 2024

Voor de Oldenelerwaard is onderzocht of de Natura2000-opgave en de Kaderrichtlijnwater-opgaven van Rijkswaterstaat samen in een plan uitgewerkt kunnen worden. De uitwerking start in 2024.

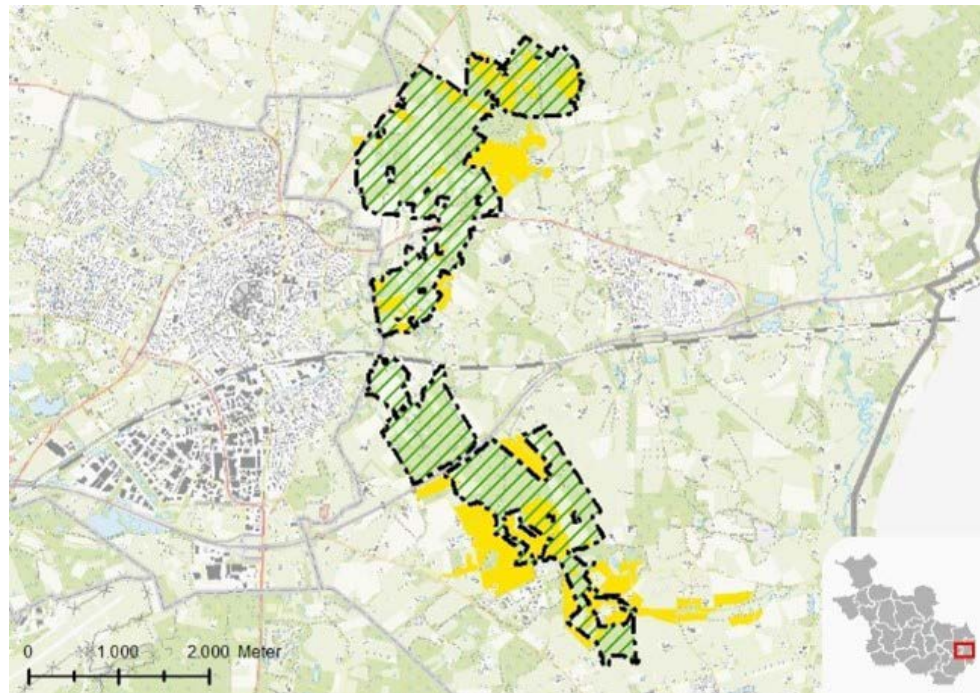
Via nieuwsbrieven en de website informeren we geïnteresseerden over de N2000-opgave en de status van de uitwerking. Lees op onze website alle informatie en de artikelen uit de nieuwsbrieven: www.natuurenmilieuoverijssel.nl/natura2000-ijsseluiterwaarden

Landgoederen Oldenzaal

Fase: Realisatie
Oppervlakte: Natura 2000: 578 ha
Oorspronkelijk uitwerkingsgebied: 234 ha

Provincie Overijssel

Het gebied Landgoederen Oldenzaal ligt op en rond de stuwwal van Oldenzaal, tussen de plaatsen Oldenzaal, Losser en De Lutte. Met 85 meter is de Tankenberg het hoogste punt van deze stuwwal en daarmee ook het hoogste punt van Overijssel. Hoogteverschillen en de vele beken, kenmerken dit gebied.

In het gebied liggen een aantal landgoederen, die bestaan uit een afwisseling van naald-en loofbos, houtwallen, weilanden en akkers. In het zuidelijke deel ligt de grootste beek van het gebied; de Snoeijinksbeek. Het beekdal wordt vooral gekenmerkt door hoogteverschillen, houtwallen, bossen, vochtige en schrale graslanden en heideterreinen. In het noordelijke deel ligt een heuvelachtig terrein met een afwisseling van oude loof- en naaldbossen, graslanden (waaronder dotterbloemhooilanden) en boerderijen.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)

[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaat.](#)

Terugblik 2023

In 2023 zijn we voor een belangrijk deel bezig geweest met het verondiepen van een groot deel van de Snoeyinksbeek en werkzaamheden grenzend aan de Snoeyinksbeek. Een paar laag gelegen percelen direct aan de beek zijn gedeeltelijk afgegraven om als retentiegebied te kunnen functioneren. Bij het eerder aangelegde retentiegebied in de Snoeyinksbeek-benedenloop is herstelwerk uitgevoerd: bij de instroom van het retentiegebied is een grinddrempel aangelegd en er is bij de uitstroom van het retentiegebied naar de Snoeyinksbeek een knijpstuw gemaakt.

Vooruitblik 2024

Als binnenkort de verwachte overeenstemming met de laatste grondeigenaren wordt bereikt en voor een deel van die werkzaamheden de procedure van het Projectbesluit onder de nieuwe Omgevingswet (die 1 januari 2024 in werking is getreden) goed en tijdig kan worden doorlopen, kunnen in 2024 in de omgeving van de Snoeyinksbeek/Liesketbeek/Litshofbeek de werkzaamheden worden uitgevoerd en afgerond. Verder zullen in 2024 in de droge periode rond de zomer de afrondende kleine werkzaamheden worden uitgevoerd rondom de Rossumerbeek, de Stakenbeek en de Weerselosebeek. Naar verwachting zal 2024 het laatste jaar zijn dat we nodig hebben voor de uitvoering, waarna het project afgerond zal worden.

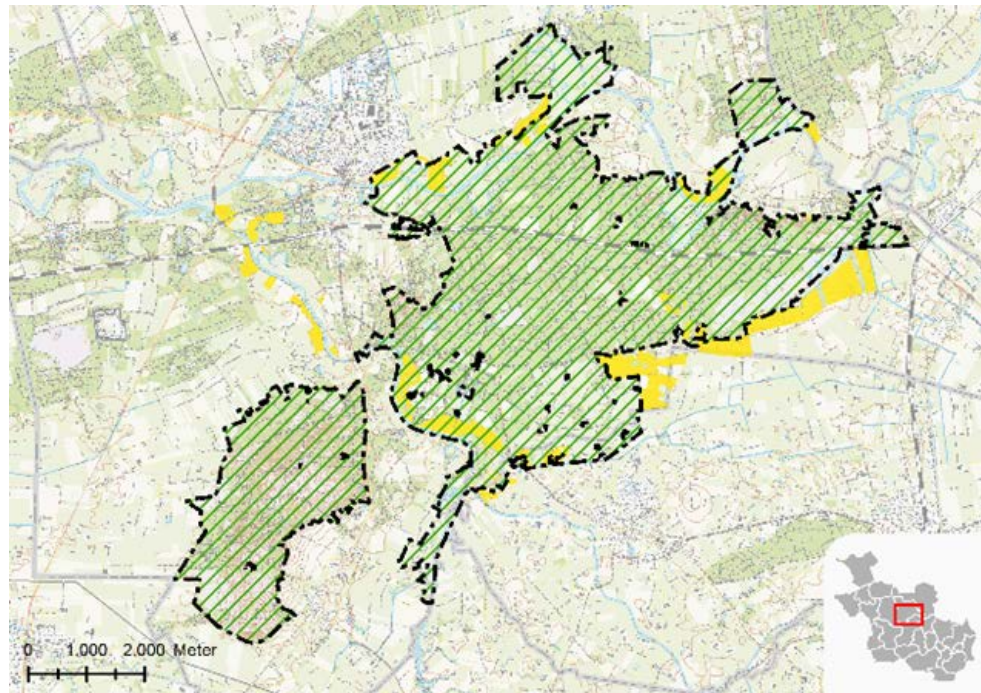
[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaat.](#)

Vecht Beneden Regge – deelgebied Arriën

Fase: Planvorming
Oppervlakte: Natura 2000: 4.122 ha (totaal)
Uitwerkingsgebied: 397 ha (totaal)

Provincie Overijssel

Het Vecht- en Beneden-Reggegebied ligt in de gemeenten Hardenberg, Ommen en Twenterand. In dit gebied komen de rivieren de Vecht en de Regge samen. Het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden-Regge ligt in twee verschillende landschappen: het lagergelegen stroomdal van de beide rivieren en de hogergelegen zandgronden.

In Arriën zijn bescherming en uitbreiding van de stroomgraslanden de grootste opgave: bijzondere graslanden die tegen droogte kunnen, maar ook regelmatig overstromen. We gaan oude rivierduinen herstellen en maken de bodem voedselarmer. Zeldzame plantensoorten zoals de steenanjer (ook wel vechtdalanjer genoemd) en grote tijm profiteren hiervan. En bijzondere diersoorten zoals de graspieper, grauwe klauwier en het geelsprietdikkopje.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)

[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaart.](#)

Terugblik 2023

Op basis van de in 2022 opgestelde ecologische potentiekaart is in de eerste helft van 2023 een schetsontwerp voor Arriën opgesteld. De BAC is op 3 juli 2023 akkoord gegaan met het verder uitwerken van het schetsontwerp in een inrichtingsplan. Vervolgens is het schetsontwerp aan de omgeving gepresenteerd middels een inloopbijeenkomst. Voorafgaand aan de inloopbijeenkomst zijn de grondeigenaren middels keukentafelgesprekken bijgepraat. De afgelopen maanden is gewerkt aan het opstellen van een inrichtingsplan.

Vooruitblik 2024

In 2024 wordt het inrichtingsplan afgerond en verdere vervolgstappen in de ruimtelijke procedures voorbereid.

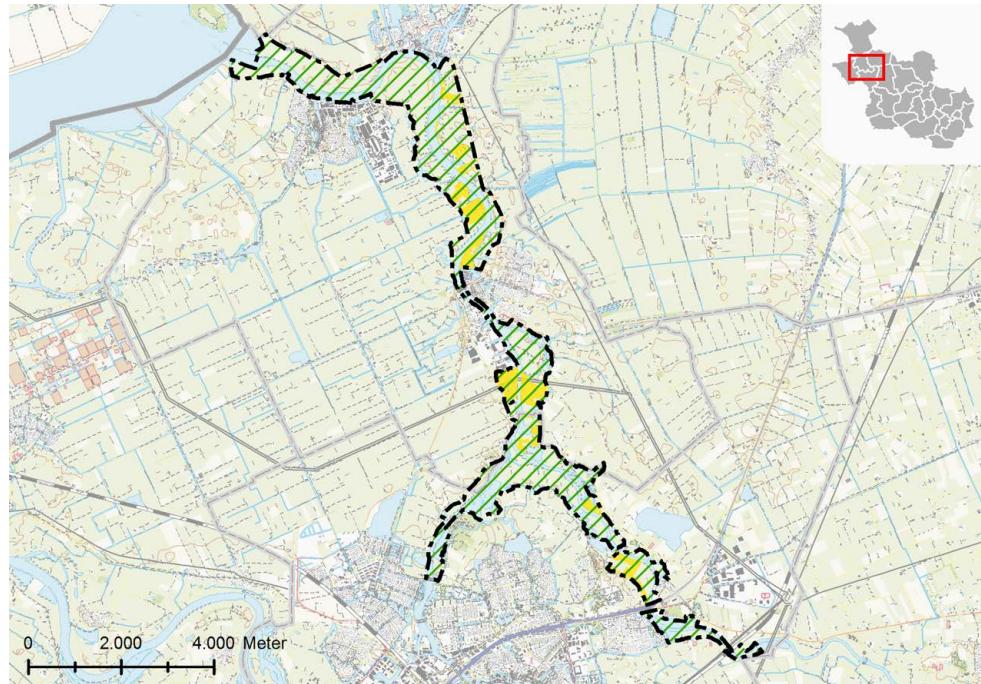

Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

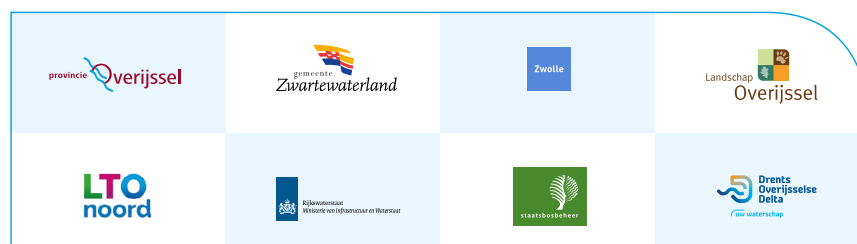
Fase: Realisatie
Oppervlakte: Natura 2000: 1.464 ha
Oorspronkelijk uitwerkingsgebied: 169 ha

Provincie Overijssel

Het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht ligt in de gemeenten Zwartewaterland en Zwolle. Het gebied betreft het geheel aan uiterwaarden ten noorden van Zwolle, waar de Overijsselse Vecht samenstroomt met het Zwarte Water. De uiterwaarden bestaan uit buitendijkse graslanden, waarin strangen, kolken, rivierduinen en hakhoutbosjes voorkomen. Bijzonder in het gebied zijn de glanshaverhooilanden met onder andere de unieke Kievitsbloem als vlaggendrager. Verder komen kwartelkoning, de roerdomp en de zwarte stern voor.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)
[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaat.](#)

Terugblik 2023

In 2023 is gestart met de aanleg van een nevengeul in het deelgebied Genne-Overwaters, bij het industrieterrein van Hasselt. Vrijkomende grond wordt gebruikt voor het maken van natuurvriendelijke oevers als onderdeel van Kader richtlijn Water project (KRW) van Rijkswaterstaat. Natura2000 en KRW gaan hand in hand. In het deelgebied De Brommert is een struinp pad aangelegd, waardoor de Kievitsbloemen nog beter zijn te bezichtigen.

Vooruitblik 2024

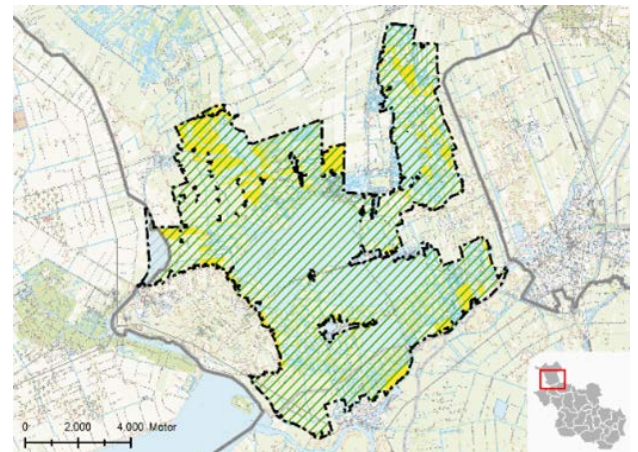
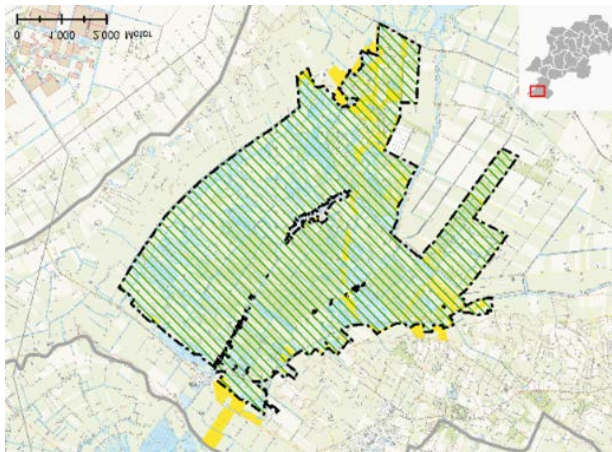
Door hoge rivierafvoeren eind 2023 zijn de graafwerkzaamheden aan de nevengeul in het deelgebied Genne-Overwaters tijdelijk stilgelegd. Het doel is dat de nevengeul diersoorten aantrekt die in dit rustig stromend water goed vertoeven. In het voorjaar van 2024 zullen de graafwerkzaamheden worden afgerond. Ook wordt er dan een ooibos aangeplant. Dit ooibos bestaat uit kenmerkende soorten bomen zoals de es, de iep en de zwarte populier. Daarnaast heeft het ooibos een opbouw met ruigten, kruidenlaag en stuikgewas. Als de werkzaamheden gereed zijn kunnen de gronden worden overgedragen aan toekomstige beheerders.

[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaart.](#)

Wieden en Weerribben

Fase:	Planuitwerking en realisatie
Oppervlakte De Wieden:	Natura 2000: 8.885 ha Uitwerkingsgebied: 891 ha
Oppervlakte Weerribben:	Natura 2000: 3.329 ha Uitwerkingsgebied: 262 ha

In de gemeenten Steenwijkerland en Zwartewaterland vormen de Natura2000-gebieden De Wieden en Weerribben het grootste laagveengebied van West-Europa. Het is een groot waterrijkgebied met riet, moeras, natte graslanden en bos. Door de verscheidenheid aan natuur leven er veel zeldzame planten en dieren, zoals de grote vuurvlieder die nergens anders ter wereld voorkomt. Het gebied is ook zeer geliefd bij broedvogels, zoals de purperreiger, bruine kiekendief, de grote karekiet en de roerdomp.

In deze Natura2000-gebieden wordt gezorgd voor een beter leefgebied voor de moerasvogels, worden de natuurgebieden met elkaar verbonden, zorgen we voor meer variatie in de moerasnatuur in het gebied en zijn we in overleg met particulieren om gronden om te vormen naar natuur.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)
[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaart.](#)

Terugblik 2023 De Wieden

Uitvoering De Wieden1

In 2023 was het Ettenlandsch Kanaal het belangrijkste uitvoeringsonderdeel, nadat in het najaar van 2022 al was gestart met de uitvoering bij Muggenbeet. Aan de zuidkant van het kanaal wordt een natte verbindingszone tussen De Wieden en het Vollenhovermeer gerealiseerd. Tegelijk had het waterschap de wens om het Ettenlandsch Kanaal aan de zuidkant met 25 meter te verbreden. Provincie en waterschap zijn hiervoor een samenwerking aangegaan om beide doelen te realiseren. In het voorjaar is begonnen met de bouw van een nieuw gemaal aan de Duinweg. Dit was nodig, omdat het bestaande gemaal in de weg stond bij de werkzaamheden. Nadat het nieuwe gemaal in gebruik was genomen kon het oude gemaal worden verwijderd. Zo blijft de waterhuishouding van het achterliggende landbouwgebied gewaarborgd. Ter bescherming van het brughoofd zijn bij de brug in de Duinweg damwanden geplaatst.

In juli is begonnen met de graafwerkzaamheden aan het kanaal en de verbindingszone. Dat was een forse klus. Er is bijna 100.000m³ vergraven. Een klein deel daarvan is gebruikt om kades aan te leggen. Het overgrote deel is met beunbakken en duwboten naar Muggenbeet gevaren. Daar zijn er laaggelegen percelen mee opgehoogd, om ze geschikt te maken als leefgebied voor de kwartelkoning. In december zijn de werkzaamheden aan het Ettenlandsch Kanaal afgerond.

Planuitwerking De Wieden2

Na ruim 3 jaar voorbereiding kon in 2023 de planuitwerkingsfase voor De Wieden2 worden afgerond. Voor de deelgebieden Polder Giethoorn, Doosje, Beukers en Zwartsluis (samen ca 180 ha) zijn een ontwerp PIP, een m.e.r. en Inrichtingsplan opgesteld. Ook is er een ontwerp peilbesluit en een ontwerp Ontgrondingsvergunning opgesteld. Voor al deze deelgebieden geldt dat er met name leefgebied voor moerasbroedvogels ontwikkeld gaat worden. Na instemming van de begeleidende werkgroep en de bestuurlijke adviesgroep kon het met een positief advies aangeboden worden aan Gedeputeerde Staten. In november en december heeft het ontwerp PIP, inclusief de bijlagen, ter inzage gelegen. Het behandelen van de zienswijzen en vaststelling door Provinciale Staten gebeurt in 2024.

Terugblik 2023 Weerribben

Ecologische verbindingzone Ossenzijl

Tussen Rottige Meente en de Weerribben ligt de N2000-opgave voor een ecologische verbindingzone bij Ossenzijl. Deze is met name bedoeld voor de Grote vuurvlieder, moerasbroedvogels en de Porseleinhoen. Nadat in 2017 het beheerplan is vastgesteld, zijn twee varianten voor de ecologische verbindingzone uitgewerkt. Daarvoor is in 2021 een boerenbedrijf aangekocht. Vanwege de wens voor een randweg bij Ossenzijl zijn in 2020 en 2021 ontwerpessies gehouden. Vanaf 2022 zitten gemeente Steenwijkerland, Staatsbosbeheer, provincie Overijssel en Plaatselijk Belang Ossenzijl om tafel om onderling afspraken te maken.

Vooruitblik 2024

De gemeente heeft in november 2023 duidelijkheid geboden over het tracé van de randweg. De provincie start begin 2024 met een nieuw ontwerp voor de ecologische verbindingzone. Daarbij wordt rekening gehouden met het tracé voor de randweg. Hierbij worden ook Plaatselijk Belang Ossenzijl en agrariërs betrokken. Eind 2025 of begin 2026 kan besluitvorming over de verbindingzone plaatsvinden. De uitvoering vindt plaats in 2026 en 2027.

Terugblik 2023 Deelgebied Noordmanen en Kooi van Pen

Deelgebied Noordmanen is ca. 300 ha en is een belangrijke ecologische verbindingzone tussen de Weerribben en de Wieden. De betrokken gebiedspartijen hebben ingestemd met het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) Noordmanen, dat door Provinciale Staten is vastgesteld op 25 januari 2023. Het Waterschap Drents Overijsselse Delta heeft daarnaast een Peilbesluit vastgesteld. Er zijn 5 beroepen ingediend bij Raad van State, die momenteel in behandeling zijn. De Kooi van Pen is een bestaand natuurgebied met een eendenkooi. Door de tijd is deze in verval geraakt. Vanaf 2004 is een enthousiaste groep vrijwilligers de eendenkooi aan het renoveren. Sinds de winter van 2020 is er gewerkt aan het veenmosrietland- en trilveenherstel. Bij Kalenberg is ca. 25 hectare aan bosopslag verwijderd. Verder zijn er ribben hersteld en watergangen gegraven.

Vooruitblik 2024

In 2024 starten we in Kooi van Pen met de laatste fase natuurherstel. Samen met de Natura2000-herstelmaatregelen in deelgebied Noordmanen zorgt dit voor een robuuste verbinding tussen Wieden en Weerribben. Er wordt nieuw leefgebied voor de Grote vuurvlieder, diverse moerasbroedvogelsoorten, Porseleinhoen en blauwgraslanden gecreëerd. Daarvoor worden kraggenlandschap en natuurvriendelijke oevers hersteld. Ook wordt bosopslag verwijderd. Langs de Blokzijlerweg blijft de opgaande begroeiing grotendeels bestaan. Verder komen er overjarig riet, natte graslanden met hogere waterpeilen, blauwgraslanden en open water (trekgaten). Met nagenoeg alle pachters in Noordmanen en Kooi van Pen is overeenstemming bereikt over pachtafspraken in het licht van de natuuropgaven. De aanbesteding van de maatregelen in Noordmanen / Kooi van Pen is afgerond. In 2024 wordt gestart met het verwijderen van bos in deelgebied Kooi van Pen. De uitvoering van het grondwerk in Noordmanen start naar verwachting begin 2026. Verder helpt de provincie de boeren in de aangrenzende Baarlingerpolder om een plan te maken om hun bedrijven toekomstbestendiger te maken.

De Wieden en Weerribben

Beheercontracten agrarisch natuurbeheer

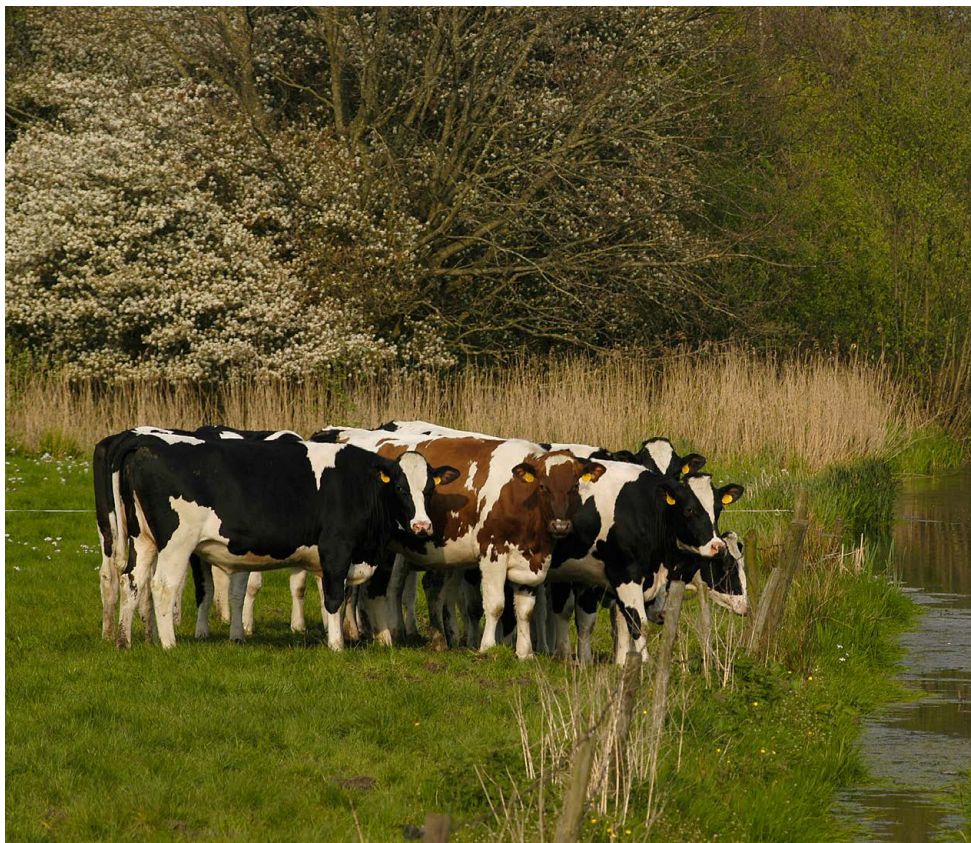
Na een forse vertraging konden de beheercontracten voor agrarisch natuurbeheer in de Weerribben worden verlengd. Deze vertraging kwam doordat het vaststellen van de (landelijke) voorwaarden in het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) veel langer duurden dan verwacht. Met alle deelnemers zijn door het Collectief Noord West Overijssel vooraf gesprekken gevoerd over de voortzetting van de contracten. Dat heeft geresulteerd in 15 deelnemers die 65 ha gaan beheren. In oppervlakte is dat evenveel als voorheen, maar inhoudelijk sluit het beheer nu meer aan bij de Natura2000-doelen.

Waterkwaliteitsonderzoek

De waterkwaliteit in De Wieden en Weerribben is van groot belang voor de natuur. Het waterkwaliteitsonderzoek is in 2022 afgerond. De conclusie is dat het fosfaatgehalte in grote delen van het gebied te hoog is. In 2023 is een start gemaakt om te onderzoeken bij welke twee inlaatpunten het fosfaatgehalte kan worden verlaagd en welke methode hiervoor het meest geschikt is.

Interne maatregelen

Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer zijn de beheerders in de Wieden en Weerribben en moeten natuurherstelmaatregelen op hun eigen gronden uitvoeren. Hiervoor is een pakket herstelmaatregelen uitgewerkt, waarbij petgaten worden gegraven, rietvelden worden geschrapt, bosopslag wordt verwijderd en greppels worden aangelegd. Het doel is om stadia van de verlandingsreeks te herstellen. Op verschillende locaties in De Weiden en Weerribben zijn daarvoor de afgelopen en komende jaren machines te zien op het terrein.

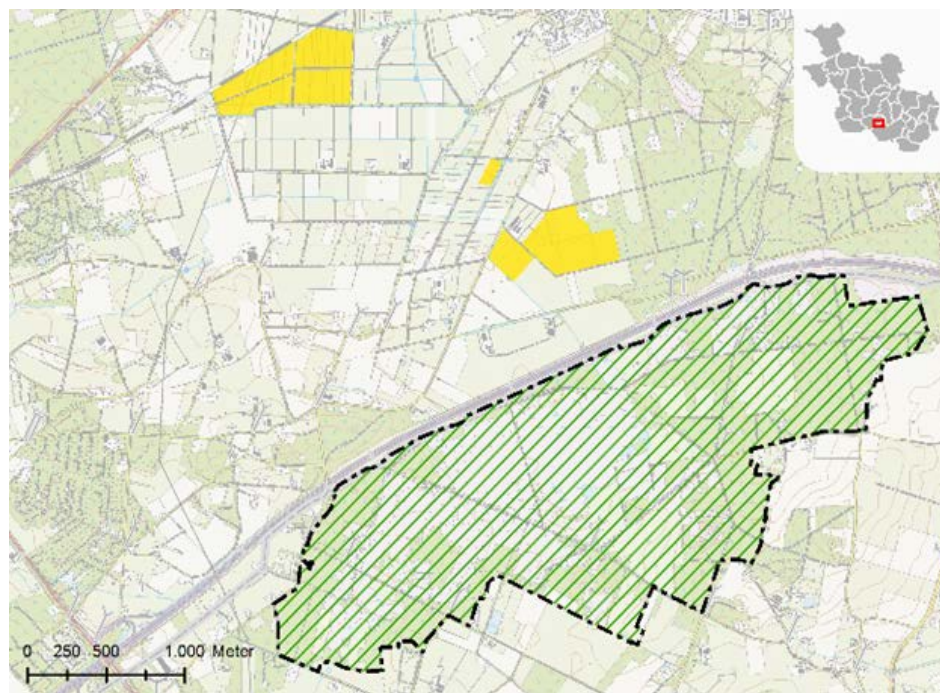

Borkeld

Fase: Realisatie
Oppervlakte: Natura 2000: 493 ha
Uitwerkingsgebied: 51 ha

Staatsbosbeheer

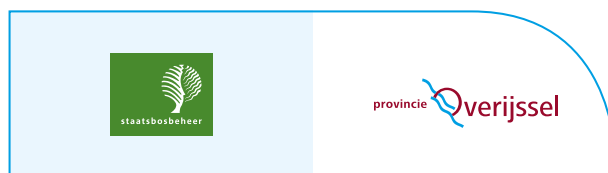
De Borkeld is een zeer gevarieerd gebied door de hoogteverschillen en afwisseling van zandige, ijzerhoudende lemige en venige bodem. In het centrale deel ligt een voormalig hoogveen, dat nu vergrast en enigzins verbost is. De vegetatie in het gebied bestaat, aan de randen, uit heide, jeneverbesstruweel en bos. In de droge heidegebieden in het westen leven soorten als de hagedis, boszandloopkever en blauwvleugelsprinkhaan. In de nattere heide en de overgang naar de schrale graslanden zijn, onder andere de gevlekte orchis, heidekartelblad en de klokjesgentiaan te vinden. Deze planten trekken vlindersoorten aan als het heideblauwtje en het bont zandoojje.

Terugblik 2023

Het hoogveenherstel is in 2022 afgerond, al is in 2023 nog wel grond uitgereden door de aannemer. Het gebied zit verder in de beheerfase. Beheer vindt grotendeels met een schaapskudde plaats.

Vooruitblik 2024

In 2024 wordt het beheer voortgezet.

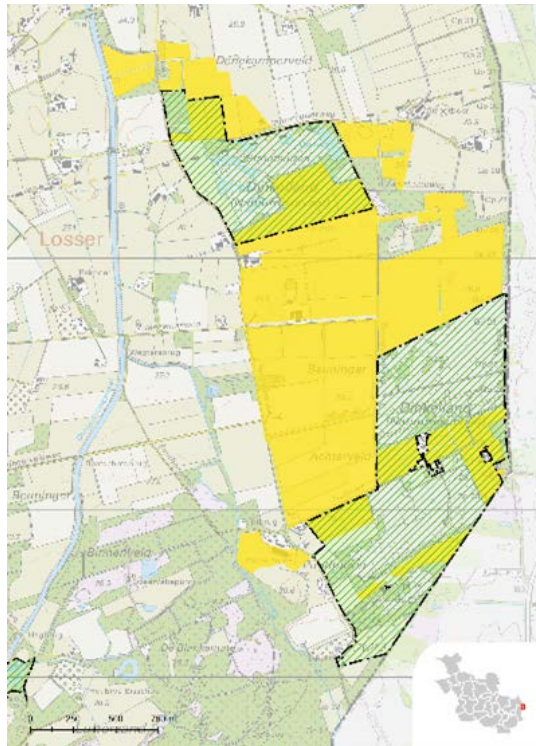
[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)
[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtkaart.](#)

Dinkelland: Punthuizen-Stroothuizen

Fase: Planuitwerking en Realisatie
Oppervlakte: Natura 2000: 195 ha
Uitwerkingsgebied: 246 ha

Staatsbosbeheer

Punthuizen-Stroothuizen ligt in het oosten van Twente en is onderdeel van het natuurgebied Dinkelland. Naast blauwgraslanden en heide, zijn hier ook grotere vennen te vinden. Dit zijn ondiepe meertjes die omringd worden door bloemen en planten. Het zijn de planten en dieren die Punthuizen-Stroothuizen zo bijzonder maken. De Parnassia en de Spaanse ruiter zijn planten die de graslanden wit en paars kleuren. Door deze rijkdom aan bloemen, planten en vennen, leven hier veel dieren en insecten.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)
[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaat.](#)

Terugblik 2023

In de zomer van 2023 is het Herstel-Provinciaal Inpassingsplan (PIP) in procedure gebracht en door Provinciale Staten vastgesteld. Dit was nodig, omdat de Raad van State in 2021 een deel van het Provinciaal Inpassingsplan heeft vernietigd. Ook tegen dit PIP is beroep ingediend, waardoor het nog even op zich laat wachten voordat het PIP onherroepelijk wordt.

Om de verdere achteruitgang van de natuur te voorkomen, is ervoor gekozen om daar waar mogelijk de eerste natuurherstelmaatregelen uit te voeren. In de zomer van 2023 is deze eerste fase aanbesteed en in september 2023 is gestart met de uitvoering.

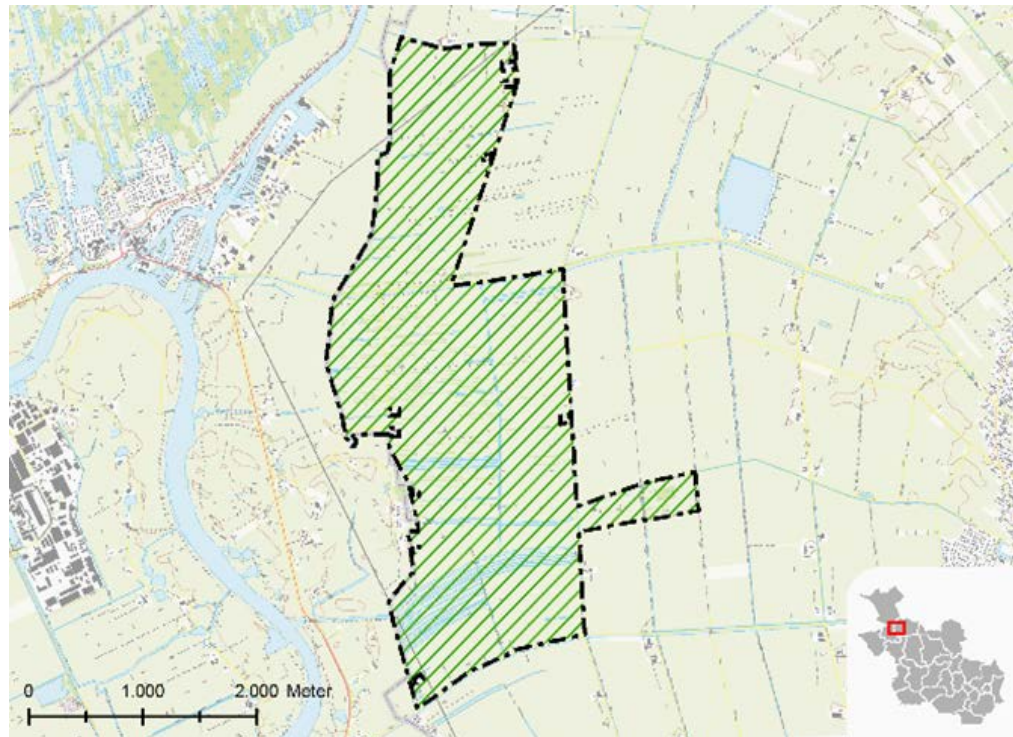
Vooruitblik 2024

Door de natte weersomstandigheden in 2023, konden niet alle natuurherstelmaatregelen van fase 1 worden uitgevoerd. In 2024 gaat de aannemer verder en wordt het resterende deel van fase 1 uitgevoerd. In 2024 gaat het project verder met de voorbereiding van de uitvoering van de overige herstelmaatregelen. Deze maatregelen worden uitgevoerd wanneer het PIP onherroepelijk is en wanneer de benodigde gronden beschikbaar zijn.

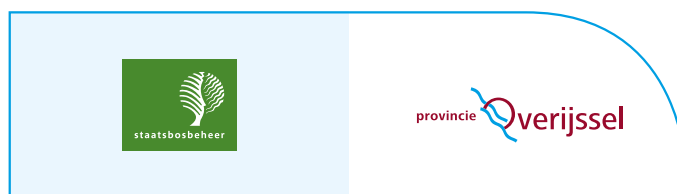
Naast de maatregelen op korte termijn, wordt ook verder vooruitgekeken naar maatregelen op de langere termijn. In 2024 wordt invulling gegeven aan de onderzoekopgave aan de Duitse zijde van de grens, om te bepalen welke maatregelen nodig zijn om het doelgat aan de Nederlandse zijde te dichten.

Olde Maten & Veerslootslanden

Fase: Beheer
Oppervlakte: Natura 2000: 795 ha
Uitwerkingsgebied: 0 ha

Olde Maten en Veerslootslanden is ongeveer 993 hectare groot en ligt tussen Staphorst en Zwartsluis. In Veerslootslanden ligt één van de best bewaard gebleven restanten van onbemeste blauwgraslanden in het Nederlandse laagveengebied. In het andere gebied, Olde Maten, komen plaatselijk veenmosrietlanden en trilvenen voor. Door het uitgebreide slotenpatroon is dit Natura 2000-gebied één van de belangrijkste leefgebieden van de grote modderkuiper in ons land. Daarnaast is het gebied ook van belang voor de zeggekorfslak, bittervoorn en kleine modderkruiper.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)
[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaart.](#)

Terugblik 2023

In 2023 is gestart met de voorbereiding van onderzoeksmaatregelen om te bepalen wat er in het kader van een aantal habitattypen nog moet gebeuren.

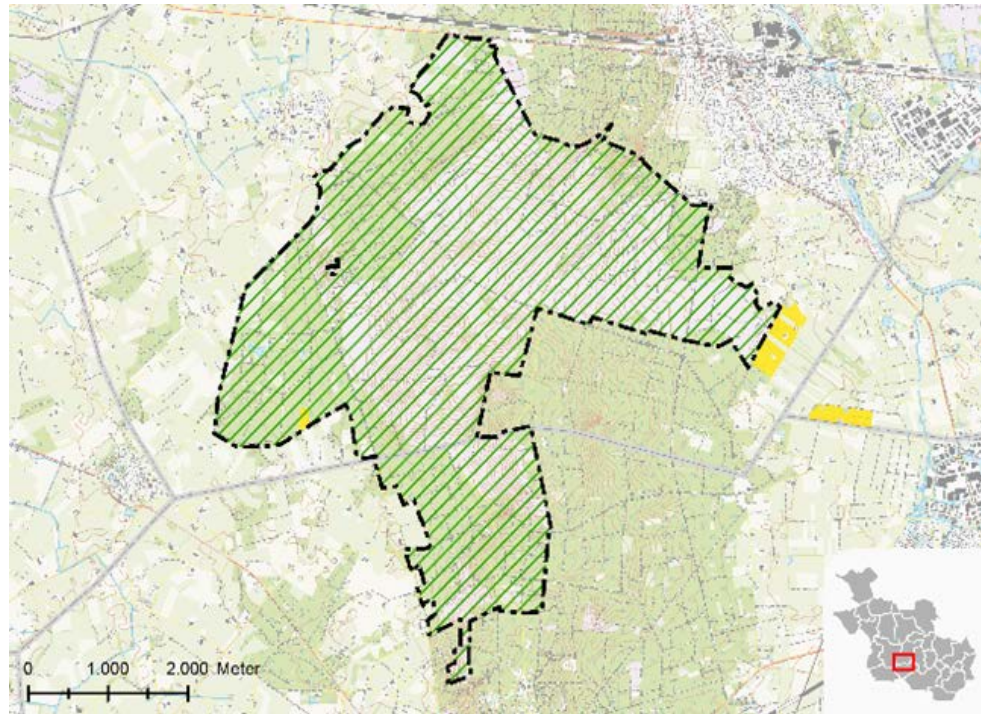
Vooruitblik 2024

In 2024 worden er drie onderzoeksmaatregelen uitgevoerd om onder andere de condities voor blauwgraslanden en veenmosrietlanden op orde te brengen. Het gaat hier om de maatregelen M03, M12 en M06. Maatregel M03 is het op orde brengen van de abiotische factoren voor met name het blauwgrasland. Voor maatregel M12 worden de abiotische condities van de Veerslootslanden op orde gebracht, die ervoor zorgen dat het veenmosrietland kan herstellen. Er wordt ook een start gemaakt met het concretiseren van maatregel M06; uitwerken inundatie voor de afgegraven percelen voor blauwgrasland in de Veerslootslanden. Daarnaast worden de actuele abiotische condities voor heischraal grasland in kaart gebracht en getoetst aan de vereisten (V01).

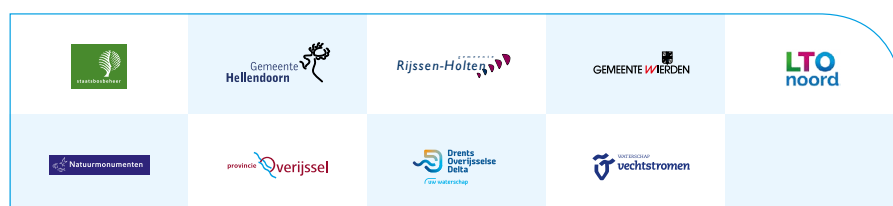
Sallandse Heuvelrug

Fase: Realisatie
Oppervlakte: Natura 2000: 795 ha
Uitwerkingsgebied: 0 ha

De Sallandse Heuvelrug wordt gevormd door een zandrug die een totale lengte heeft van veertien kilometer en een variabele breedte van ongeveer één tot zes kilometer. In het sterk geaccidenteerd terrein bevatten de heuveltoppen (gemiddelde hoogte tussen de 45 en 70 meter boven NAP) grote aaneengesloten struikheibegroeiingen, met enkele jeneverbesstruwelen en zure vennen. In de lagere delen en op de flanken van de heuvelrug komt een vochtiger heidetype voor, waaronder ook een hellingveentje. De flanken van de stuwwal zijn grotendeels begroeid met naaldbos, loofbos en gemengd bos van verschillende leeftijden.

Dit gevarieerde heidelandschap vormt de leefomgeving voor dier- en plantsoorten als de nachtzwaluw, de roodborsttapuit, het korhoen, de salomonszegel, de vossenbes en de jeneverbes.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)
[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaart.](#)

Terugblik 2023

Aan de westzijde van de Sallandse Heuvelrug zijn in 2023 twee dingen gebeurd:

- Er is verkend wat de mogelijkheden zijn voor agrarisch natuurbeheer. Met agrarisch ondernemers en enkele particulieren, in een afgebakend gebied, is gekeken of er een totaal van 30 ha extensief voedselrijk gebied kon worden ontwikkeld door de toepassing van agrarisch natuurbeheer. Dit is nog niet volledig afgerond i.v.m. afhankelijkheid van duidelijkheid over bijvoorbeeld de LVB-regeling.
- Er is 55 ha bos gekapt ten behoeve van een verbinding tussen bovengenoemd extensief gebied en het centrale heidegebied.

Vooruitblik 2024

Nu de kap is afgerond wordt er geplagd, worden stobben verwijderd en andere werkzaamheden uitgevoerd om de verbinding geschikt te maken voor het ontkiemen van heide. Overgangsbeheer zal de komende periode noodzakelijk zijn.

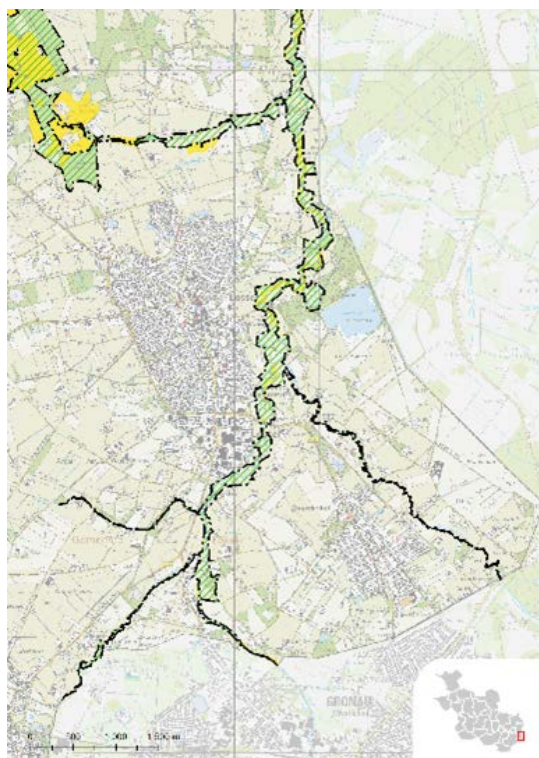

Dinkelland: Dinkeldal

Fase: Planuitwerking (noord) en Beheer (zuid)
Oppervlakte: Natura 2000-gebied Dinkelland: 532 ha
Uitwerkingsgebied Dinkeldal: 53 ha

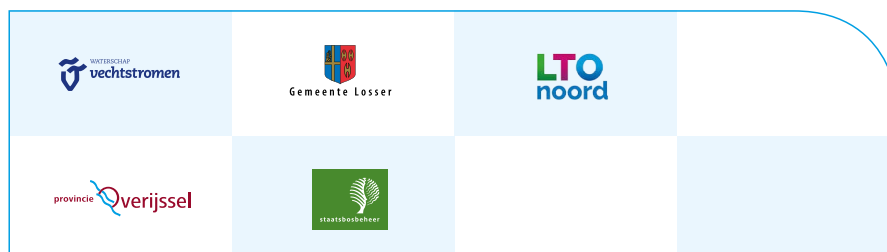

Waterschap Vechtstromen

Dinkeldal is een kleurrijk natuurgebied. Bloemenweiden wisselen af met hellingen en vlakten vol zand. Dwars er doorheen kronkelde de rivier de Dinkel. Unieke soorten natuur hier zijn de stroomdalgraslanden. Deze zijn nog maar in kleine beetjes op de zandige oevers langs de Dinkel aanwezig. Stroomdalgraslanden bestaan uit bijzondere planten, zoals de steenanjer, ook wel Dinkelanjer genoemd in Twente.

In de Dinkel zwemt veel vis, waaronder de bijzondere rivierdonderpad en de beekprik. Doordat de Dinkel steeds schoner wordt, zijn er ook steeds meer te vinden. Voor vogels is het Dinkeldal een belangrijk gebied nu het water in de rivier schoner is. De ijsvogel en de grote gele kwikstaart hebben hun weg teruggevonden naar het Dinkeldal.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)

[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaart.](#)

Terugblik 2023 Dinkeldal-Zuid

De uitvoering van het deelproject Dinkeldal-Zuid is afgerond. De laatste acties met betrekking tot grondposities en beheer vinden plaats. In dit project is ruimte gegeven aan water en gewerkt aan ontwikkeling, herstel en versterking van stroomdalgrasland. Van de Duitse grens tot Losser heeft de Dinkel haar natuurlijke karakter teruggekregen. De oevers zijn natuurvriendelijk ingericht en de rivier is smaller gemaakt. Ook zijn er nieuwe meanders aangelegd. Voor mensen, planten en dieren is een betere en natuurlijke leefomgeving ontstaan. Voor bewoners zijn paden, vlonders en bruggen aangelegd om te fietsen of om een wandeling te maken langs dit mooie natuurgebied. Momenteel wordt er gewerkt aan een beheerplan, waarin het eigendom, beheer en onderhoud wordt beschreven.

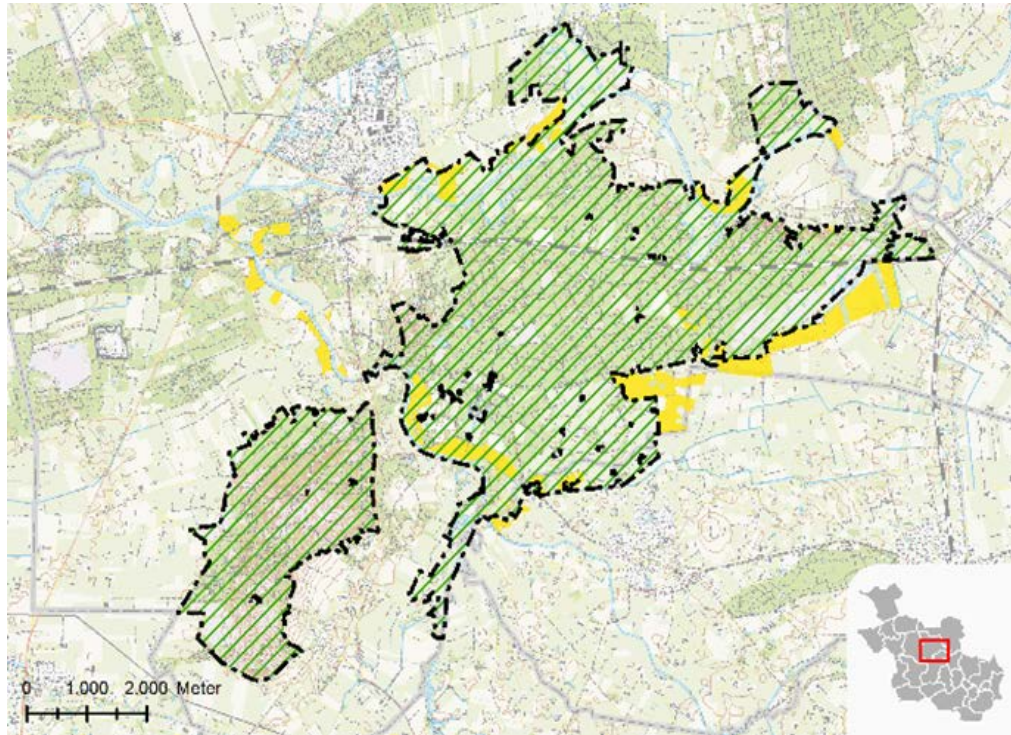
Vooruitblik 2024 Dinkeldal-Noord

Voor het deelproject Dinkeldal-Noord is een plan opgeleverd. Deze wordt binnenkort aangeboden aan het projectteam voor een advies. Kansen voor realisatie van meer hectares stroomdalgraslanden zijn optimaal benut. Op zowel aangekochte gronden als natuurgronden zijn inrichtingsplannen gemaakt ten behoeve van realisatie van stroomdalgraslanden. Het gaat om negen locaties tussen Losser en Beuningen. Deze locaties zijn afgebakende gebiedjes langs de Dinkel en worden kralen genoemd. In tegenstelling tot Dinkeldal-Zuid wordt voor Dinkeldal-Noord de bestemmingen gewijzigd door middel van de reguliere bestemmingsplanprocedure.

Vecht Beneden Regge: Reggedal

Fase: Planuitwerking
Oppervlakte: Natura 2000: 4.122 ha
Uitwerkingsgebied: 397 ha

Het Vecht- en Beneden-Reggegebied ligt in de gemeenten Hardenberg, Ommen en Twenterand. In dit gebied komen de rivieren de Vecht en de Regge samen. Het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden-Regge ligt in twee verschillende landschappen: het lagergelegen stroomdal van de beide rivieren en de hogergelegen zandgronden.

[Klik hier voor de online gebiedsinformatie.](#)
[Bekijk hier de Gebiedsoverzichtskaat.](#)

Terugblik 2023

In het gebied Archemermaten is de (nood)stuw Archem vervangen door een definitieve stuw met vaste drempel en nieuwe vistrap. De nieuwe stuw was nodig om te voorkomen dat het achterliggende gebied in droge periodes verder verdroogd. Dit gebied bestaat namelijk uit een Natura2000 gebied en een agrarisch gebied. Beide hebben behoefte aan een goed waterpeil. Daarnaast is ook invulling gegeven aan de recreatieve beleving, er is langs de Regge een mooie route ontstaan voor fietsers en wandelaars.

Vooruitblik 2024

Momenteel wordt de uitvoering van het deelgebied Eerderhooilanden voorbereid. De uitvoering is gepland voor de zomer van 2024. Vanwege de omstandigheden was dat in de winter van 2023 niet mogelijk.

Meer informatie

Kijk op www.overijssel.nl/nnn voor meer informatie over de maatregelen, regelingen en achtergronden. Hier vindt u ook de koppeling naar de PAS-gebiedsanalyses.

Het NNN is op perceelsniveau begrensd en zichtbaar in de Atlas van Overijssel > Landelijk gebied > Natuur en landschap > Begrenzing EHS & zone ONW. Op de kaart is bestaande natuur, gerealiseerde nieuwe natuur en nog te realiseren nieuwe natuur te zien.

Colofon

Datum

Maart 2024

Realisatie

Provincie Overijssel, Programma Ontwikkelopgave Natura 2000

Beeldmateriaal

Gezamenlijke beeldbank Provincie Overijssel en Ontwikkelopgave Natura 2000

Anke Volkerink

Elselien Koning

Harro Pruijssen

Marco Gerritsen

Maurice Bijl

Milou Sijtsma

Paul van Gaalen

Rinus Baayens

Sjon Heijenga

Digitaal beschikbaar via

www.overijssel.nl/Natura2000jaarverslag2023

Adresgegevens

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2

Postbus 10078

8000 GB Zwolle

038 499 88 99

Natura2000@overijssel.nl

www.overijssel.nl/nnn